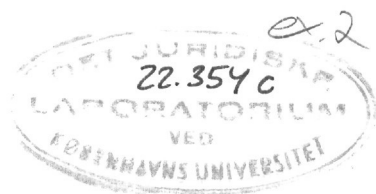

Offentlig information via bibliotekerne

Redegørelse fra arbejdsudvalget vedr. offentlig
information via bibliotekerne

ISBN 87-503-4140-5

Fi 20-67-bet

Schultz København

Indholdsfortegnelse

Side

Indledning

Baggrund for arbejdsudvalgets nedsættelse	4
Arbejdsudvalgets kommissorium og arbejdsområder	5
Informationsundersøgelsens forløb	6

Informationsundersøgelsen

Informationsundersøgelsens inddeling	8
Sammenfatning og resumé af informationsundersøgelsens resultater og arbejdsudvalgets bemærkninger og anbefalinger	9
1. Materialet og dets registrering (spørgsmålene 1 + 2 + 5 + 22 + 23).	16
2. Bibliotekernes præsentation af materialet (spørgsmålene 3 + 6 + 8 + 9 + 10 + 11 + 12).	24
3. Biblioteksundersøgelsen i uge 3 og 4 1980 (spørgsmålene 16-20).	29
4. Bibliotekernes organisation/fordeling af arbejdsopgaver vedr. offentlig information (spørgsmålene 4 + 7 + 13 + 14 + 15 + 21).	31
5. Bibliotekernes forslag til forbedring af den offentlige information (spørgsmål 24).	34

Bilag

1. Et spørgeskema med en sammenfatning af bibliotekernes svar på landsbasis	39
2. 8 oversigter over udvalgte spørgsmål i undersøgelsen, hvor svarene sammenstilles med befolkningsunderlaget på amtsbasis	45
3. 4 eksempler på samarbejdet mellem biblioteket og det kommunale informationskontor/-butik:	
3.1 Den kommunale information i København	53
3.2 Samtale med Ramsø bibliotek	54
3.3 Kommunal information, Odense	55
3.4 Kommunal information, Lyngby	56

Indledning

Baggrunden for arbejdsudvalgets nedsættelse

I betænkning nr. 787 om udvidet statslig information om love m.v. (side 48-50) og betænkning nr. 798 om kommunalt nærdemokrati (side 75-76) peges der på bibliotekerne som særdeles velegnede til at løse mange af opgaverne omkring distributionen og formidlingen af den offentlige information.

Det anføres der mange grunde til:

Kun få kommuner har et egentligt informationskontor eller informationsbutik mens bibliotekerne findes i alle landets kommuner. De fleste biblioteker har filialer, og mange har bogbusser.

Tillige har mange biblioteker en længere åbningstid end de kommunale forvaltninger.

Bibliotekerne bliver besøgt af et bredt udsnit af befolkningen. Man besøger biblioteket ikke alene for at låne bøger, men også for at læse aviser eller deltage i forskellige arrangementer som foredrag, diskussionsaftener og koncerter. Ved iøjnefaldende præsentation af det offentlige materiale har bibliotekerne hermed en oplagt mulighed for at bidrage til, at dette bliver kendt af et stort publikum, heraf sandsynligvis mange, som ellers ikke ville få kendskab til det.

Mange borgere opfatter bibliotekerne som et neutralt sted, i den forstand at man kan få en vis oplysning (forhåndsorientering) om en sag, evt. om rettighe-der og pligter, uden at der foretages nogen sagsbehandling.

Dertil kommer, at bibliotekerne selv har en pligt til at stå til rådighed for enhver inden for deres område. I lov om folkebiblioteker § 1 hedder det, at »folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger og andet egnet materiale vederlagsfrit til rådighed«. Denne bestemmelse omfatter også publikationer udgivet af kommuner, amtskommuner og statsinstitutioner.

I foråret 1978 nedsattes derfor et udvalg, udvalget vedr. offentlig information via bibliotekerne, med baggrund i de forslag om bibliotekernes medvirken i informationsarbejdet, som findes i de to ovennævnte betænkninger (betænkning nr. 787/77 om udvidet statslig information om love m.v. og betænkning nr. 798/77 om kommunalt nærdemokrati).

På et møde i sommeren 1978 mellem biblioteksdirektor Kr. Lindbo-Larsen, Bibliotekstilsynet, den daværende formand for Danmarks Biblioteksforening, folketingsmedlem R. Lysholt Hansen, og direktør Henning Skaarup, Statens Informationstjeneste, hvori Flemming Etrup, Danmarks Biblioteksforening deltog som sekretær, blev man enige om at dele udvalget i et koordineringsudvalg og et arbejdsudvalg.

Koordineringsudvalget fik 7 medlemmer med følgende sammensætning:

Fuldmægtig Hanne Bonne Jørgensen,
Amtsrådsforeningen

Biblioteksdirektor Kr. Lindbo-Larsen,
Bibliotekstilsynet

Borgmester Karl Johan Mortensen,
Vejle,
Danmarks Biblioteksforening
Borgmester Ole Harkjær, Lyngby,
Kommunernes Landsforening
Borgmester Bent Nebelong,
Københavns kommune, Magistratens
afd.

Kommunalbestyrelsesmedlem
Helle Virkner,
Frederiksberg kommune

Direktør Henning Skaarup
Statens Informationstjeneste

*Arbejdsudvalget fik 10 medlemmer
med følgende sammensætning:*

Fuldmægtig Hanne Bonne Jørgensen,
Amtsrådsforeningen i Danmark

Afdelingsbibliotekar Per Deskov,
Esbjerg,
Bibliotekarforbundets faggruppe for
Referencearbejde

Forlagsredaktør Jørgen Rishøj,
Bibliotekscentralen

Bibliotekskonsulent Ingerlise Koefoed,
Bibliotekstilsynet

Sekretariatschef Flemming Ettrup,
Danmarks Biblioteksforening

Ass. fagleder Kirsten Bering,
Danmarks Biblioteksskole

Stadsbibliotekar Svend Esbech,
Frederiksberg kommune

Kontorchef J. Birch Jensen,
Kommunernes Landsforening

Kontorchef Gregers Christensen,
Københavns kommune

Kontorchef Anders Winther,
Statens Informationstjeneste

Efter kommunevalget 17. november 1981 udtrådte Helle Virkner af koordineringsudvalget. Frederiksberg kommunalbestyrelse valgte for sin funktionsperiode (1. januar 1982 - 31. december 1985) museumsleder Inge Nørballe som sin repræsentant i koordineringsudvalget.

I september 1980 udtrådte Bibliotekstilsynets repræsentant, bibliotekskonsulent Ingerlise Koefoed af arbejdsudvalget. I stedet indtrådte bibliotekskonsulent Peter Heise for Bibliotekstilsynet.

I sommeren 1981 udtrådte sekretariatschef Flemming Ettrup, Danmarks Biblioteksforening af arbejdsudvalget. Siden har vicedstadsbibliotekar Lars Munkøe, Lyngby Stadsbibliotek været Danmarks Biblioteksforenings repræsentant i arbejdsudvalget.

I efteråret 1981 har Hanne Bonne Jørgensen haft orlov. Kontorchef Niels Arthur Hansen, Amtsrådsforeningen i Danmark indtrådte herefter som permanent medlem i arbejdsudvalget.

Statens Informationstjeneste fungerer som sekretariat for begge udvalg. Ved arbejdsudvalgets nedsættelse udpegedes fuldmægtig Nina Lindholst som sekretær for udvalgene. I foråret 1980 fratrådte Nina Lindholst. Siden september 1980 har Gerda Rump Christensen været sekretær for arbejdsudvalget og koordineringsudvalget.

Arbejdsudvalgets kommissorium og arbejdsområder

Arbejdsudvalget har holdt 7 møder. Ved de første blev udvalgets *kommissorium* og *arbejdsopgaver* nærmere fastlagt, og koordineringsudvalget har senere godkendt kommissorium og arbejdsopgaver.

Arbejdsudvalget skal fungere som en *permanent kontaktgruppe*, der kan foretage *konkrete undersøgelser og stille forslag* til forbedring af den offentlige (statslige, amtskommunale og kommunale) information via bibliotekerne.

Arbejdsudvalget skal i første omgang undersøge følgende spørgsmål:

1. hvorledes deltager bibliotekerne i det offentlige informationsarbejde? Hvilket offentligt informationsmateriale findes på bibliotekerne, og hvordan foregår distributionen af informationsmateriale fra bibliotekerne til borgerne? Hvilke kommunale arrangementer foregår der på bibliotekerne? osv.
2. Hvordan fungerer de forskellige former for samarbejde mellem bibliotekerne og kommunerne i praksis? Der tænkes bl. a. på kommunale informationsmedarbejdere og informationsbutikker uden for bibliotekerne og på informationsafdelinger på bibliotekerne.
3. Hvor og hvordan foregår registreringen af det offentlige informationsmateriale?

For at belyse disse spørgsmål blev det besluttet at udarbejde et spørgeskema, som udsendtes til alle kommunebiblioteker i landet. I tilknytning hertil kunne der foretages andre undersøgelser, f. eks. af samarbejdet mellem biblioteker og kommunale informationskontorer/-butikker.

Informationsundersøgelsens forløb

I spørgeskemaet til bibliotekerne blev indarbejdet 24 spørgsmål. Med undersøgelsen i alt flere hundrede spørgsmål.

Spørgsmålene består både af lukkede spørgsmål, der kan besvares med ja, nej eller ved angivelse af et tal, og af åbne, som besvares i prosa.

Spørgeskemaet har været forelagt Bibliotekarforbundets faggruppe for Referencearbejde. Efter forskellige forslag om ændringer og tilføjelser til skemaet, blev det endeligt vedtaget i arbejdsudvalget.

Spørgeskemaerne blev udsendt i januar 1980, ét skema til hvert kommunebibliotek, dvs. hoved- eller centralbibliotek. Dog fik Københavns kommune 20 på grund af det store befolkningsunderlag. I alt blev der udsendt spørgeskemaer til 247 biblioteker.

I løbet af foråret udfyldte og tilbagesendte bibliotekerne skemaerne. I sommeren 1980 forelå 242 besvarede skemaer. Spørgeskemaundersøgelsen kunne bygge på et besvarelsesgrundlag på 98 pct.

Det viste sig, at den statistiske behandling af svarene måtte foretages manuelt, idet de ikke uden et større forarbejde kunne kodes ind i Bibliotekstilsynets edb-anlæg. Den statistiske behandling er foretaget dels af Bibliotekstilsynets systemafdeling og dels af arbejdsudvalgets nuværende sekretær.

Nogle spørgsmål havde alle biblioteker svaret på, mens andre åbenbart havde voldt noget besvær og tvivl. Disse spørgsmål var måske for brede og generelle, således at der ikke kunne gives ét entydigt svar på dem. Alligevel giver de besvarede spørgeskemaer et så klart billede af aktiviteten på bibliotekerne, at de kan give svar på en række af de spørgsmål, som kommissoriet rummer.

Prosasvarene er blevet systematiseret i nogle kategorier. Det har her været nødvendigt at foretage et skøn, og visse svar har ikke med rimelighed kunnet presses

ind i nogen kategori. Man må derfor regne med en vis statistisk usikkerhed, især for prosasvarene (på de åbne spørgsmål).

De 242 svarskemaer er blevet systematiseret og svarene er samlet i amtsskemaer, 14 amter, plus Frederiksberg og København. Amtsskemaerne kan fås hos Statens Informationstjeneste.

Amtsskemaerne viser, at der er betydelige forskelle fra amt til amt. Om disse forskelle bunder i geografiske, kulturelle eller befolkningsmæssige (tæthed, størrelse) forhold fremgår ikke direkte af undersøgelsen. Svarene afspejler kun de faktiske forhold, sådan som bibliotekerne selv ser dem.

Spørgeskemaet medtages i redegørelsen som *bilag 1*. En sammenfatning af bibliotekernes svar på landsbasis vil indgå i dette skema.

Til uddybning af undersøgelsen er der udarbejdet 8 oversigter over udvalgte spørgsmål, hvor svarene sammenstilles med befolkningsunderlaget på amtsbasis. Disse oversigter er medtaget som *bilag 2*.

Arbejdsudvalget har gennemgået og diskuteret informationsundersøgelsens resultater. Man blev enige om at sammenholde resultaterne og udvalgets synspunkter og forslag i en rapport, som skulle affattes af en redaktionsgruppe, bestående af 2 af udvalgets medlemmer: Per Deskov og Peter Heise, og udvalgets sekretær Gerda Rump Christensen.

Bibliotekernes svar er nu 2 år gamle. Arbejdsudvalget er af den opfattelse, at undersøgelsens svar og resultater giver et dækkende billede af situationen på bibliotekerne også i dag. Siden foråret 1980 er tendensen gået imod en forbedring af den offentlige information på bibliotekerne, men tallene kan stadig bruges som grundlag for undersøgelsen. Der er næppe sket større forskydninger i aktiviteten siden.

Endelig har udvalget foranstaltet nogle undersøgelser, interviews, som supplement til skemaerne. De belyser, hvilket samarbejde nogle biblioteker har med kommunale informationskontorer. Disse undersøgelser medtages som *bilag 3*.

København, den 20. august 1982

Kirsten Bering

Gregers Christensen

Per Deskov

Svend Esbech

Niels Arthur Hansen

Peter Heise

J. Birch Jensen

Lars Munkøe

Jørgen Rishøj

Anders Winther

Gerda Rump Christensen

Informationsundersøgelsen

Informationsundersøgelsens inddeling

Rapporten er delt op i 5 afsnit:

1. Materialet (det offentlige materiale på bibliotekerne) og dets registrering (spørgsmålene 1 + 2 + 5 + 22 + 23).
2. Bibliotekernes præsentation af materialet (spørgsmålene 3 + 6 + 8 + 9+ 10 + 11 + 12).
3. Biblioteksundersøgelsen i uge 3 og 4 i 1980 (spørgsmålene 16-20).
4. Bibliotekernes organisation/fordeling af arbejdsopgaver vedr. offentlig information (spørgsmålene 4 + 7 + 13 + 14 + 15 + 21).
5. Bibliotekernes forslag til forbedring af den offentlige information (spørgsmål 24).

Sammenfatning og resumé af informationsundersøgelsens resultater og arbejdsudvalgets bemærkninger og anbefalinger.

Informationsundersøgelsens formål er at måle aktiviteten på bibliotekerne i forbindelse med deres formidling af offentlig information, og at arbejdsudvalget på denne baggrund skulle fremkomme med kommentarer og forslag til forbedringer.

Informationsundersøgelsen bygger på svar fra 242 biblioteker. Der var i alt udsendt spørgeskemaer til 247 biblioteker. Svarprocenten er 98. Svarene er 2 år gamle, men arbejdsudvalget er af den opfattelse, at undersøgelsens svar og resultater giver et dækkende billede af situationen på bibliotekerne også i dag.

1. Materialet og dets registrering (spørgsmålene 1 + 2 + 5 + 22 + 23)

Spørgsmålene 1 og 2

Undersøgelsen har tydelig vist, at kommunale publikationer er udbredt til næsten alle kommunens biblioteker. De amtskommunale publikationer er noget mindre udbredt. Svagest udbredt er de statslige publikationer, på nær Statstidende, hvis forekomst nærmer sig det kommunale og amtskommunale materiale.

Som hovedregel er biblioteksbenytterne henvist til at se publikationerne på stedet. Kun et mindretal af bibliotekerne har eksemplarer til udlån.

Spørgsmål 5

Kun 5 biblioteker (af de 242) udleverer papirer fra offentlige myndigheder. Og i

disse tilfælde kun fra til 9 forskellige papirer/blanketter.

Spørgsmål 22 og 23

Kun 29 pct. af bibliotekerne mente, at den nuværende registrering af det offentlige materiale er tilstrækkelig.

46 pct. af bibliotekerne registrerer selv det offentlige materiale, som de modtager. Registrering af offentlige publikationer sker ellers i Dansk bogfortegnelse, IMPRESSA og Kommunal Litteraturservice. Registreringen er ikke fuldstændig og i vid udstrækning for langsom. Pligtafleveringsloven omfatter kun bogtrykte publikationer. Svagest dækket er det kommunale materiale.

Arbejdsudvalgets bemærkninger og anbefalinger

Ad spørgsmål 1, 2, 22 og 23

Der bør i hver kommune træffes aftale mellem kommunens bibliotek og kommunens øvrige forvaltning om løbende og hurtigst mulig aflevering til biblioteket af alt offentligt tilgængeligt mangfoldiggjort materiale produceret i de lokale forvaltninger, institutioner o. lign.

Der bør i hvert amt træffes tilsvarende aftale mellem centralbiblioteket og den amtskommunale forvaltning.

Bibliotekerne bør registrere materialet og løbende udarbejde oversigter over det.

Dagsordener til og referater fra kommunalbestyrelsesmøder samt kommunalbestyrelsernes udvalgsmøder - i det omfang kommunalbestyrelsen har besluttet, at de er offentligt tilgængelige - bør findes i alle kommunale hovedbiblioteker og i samtlige biblioteksfilialer.

Der bør udarbejdes retningslinjer for udbredelsen af statslige publikationer til bibliotekerne.

Alle hovedbiblioteker bør have mindst Folketingstidende, Lovtidende, Ministerialtidende, Statstidende og de vigtigste betænkninger.

Publicering og distribution af cirkulærer (Ministerialtidende) bør effektiviseres.

Alt lovstof bør i rimeligt omfang stilles til rådighed i form af fotokopier, hvis det ikke kan hjemlånes.

Alle biblioteker bør have et register over gældende lovstof.

Registreringen af lovstof bør effektiviseres.

Distributionen af statsligt fremstillede publikationer bør effektiviseres i et samarbejde mellem Statens Informationstjeneste og Direktoratet for Statens Indkøb.

Ad spørgsmål 5

Alle kommunale biblioteker bør oprette og vedligeholde en eksempelsamling af offentlige, specielt kommunale blanketter, formularer og skemaer. Alle biblioteker med fornødent personale og tilstrækkelig plads bør have oplag til udlevering af de mest gængse af papirerne.

2. Bibliotekernes præsentation af materialet (spørgsmålene 3 + 6 + 8 + 9 + 10 + 11 + 12)

Spørgsmålene 3 og 6

56 pct. af bibliotekerne svarer, at de har en *særlig plads* til de offentlige publikationer. Ca. 25 biblioteker har god plads til publikationerne. Det er navnlig det *aktuelle kommunale* og *amtskommunale* materiale, man anbringer samlet.

Ca. 12 pct. af bibliotekerne kalder stedet/pladsen med offentligt materiale »kommunal information«, »offentlig information« o. lign. 1 bibliotek har en kommuneinformation i selve biblioteket.

91 pct. af bibliotekerne fremlægger de gratis brochurer.

Spørgsmål 8

45 pct. havde hængt *skilte/plakater* op for at gøre opmærksom på materiale fra offentlige myndigheder.

Spørgsmål 9

31 pct. af bibliotekerne havde selv lavet udstillinger i 1979. Antallet af udstillinger var ca. 150, dækkende ca. 190 emner. Emnerne var ofte af lokalpolitisk art, men også almene emner blev belyst i udstillingerne.

Spørgsmål 10 og 11

33 pct. af bibliotekerne havde i 1979 *annonceret i den lokale presse*, i alt ca. 500 annoncer på et år.

12 pct. af bibliotekerne havde udsendt *pressemeddelelser eller artikler* til den lokale presse i 1979, i alt ca. 50 pressemeddelelser/artikler.

Spørgsmål 12

Hvis offentlige myndigheder producerer *lydbånd/videobånd med offentlig information*, havde ca. 45 pct. af bibliotekerne apparatur til at afspille dem. Ca. 43 pct. havde *båndoptagere/afspillere*, kun ca. 6 pct. havde *video-apparatur*.

Arbejdsudvalgets bemærkninger og anbefalinger

Ad spørgsmål 3 og 6

Som et minimum bør de nyeste brochurer (og publikationer) lægges frem på alle biblioteker på et iøjnefaldende sted.

Hvor det er muligt, bør der indrettes »et offentligt hjørne« på et centralt sted, og der bør skiltes tydeligt med bibliotekets tilbud på dette område.

Ad spørgsmål 8

Under arbejdsudvalgets drøftelser blev det nævnt, at en stand til brochurer var en hensigtsmæssig løsning, når man ville gøre opmærksom på statens brochurer.*)

Ad spørgsmål 9

I arbejdsudvalget var der enighed om, at når så mange mennesker kom på biblioteket, så burde kommunerne udnytte bibliotekerne til udstillinger. Udstillinger er gode til at formidle et budskab. Det er vigtigt med en appel til kommunerne om at udnytte biblioteket bedre.

Udvalget foreslår, at Statens Informationstjeneste forsyner bibliotekerne med egnet udstillingsmateriale, f. eks. plakater.

Ad spørgsmål 10 og 11

Bibliotekerne gør ikke nok for at gøre opmærksom på deres tilbud om offentligt informationsmateriale. Bibliotekerne bør i annoncer og pressemeddelelser gøre opmærksom på deres tilbud, især i den lokale presse.

Ad spørgsmål 12

Udvalget erkender, at det er meget dyrt at anskaffe video-udstyr. Man anbefaler bibliotekerne at anskaffe lydbands-apparatur og andre tekniske hjælpemidler, f. eks. forstørrelsesapparater, der er til stor hjælp for de svagtseende. På denne måde kan man forholdsvis billigt betjene synshæmmede og læsesvage grupper.

3. Biblioteksundersøgelsen i uge 3 og 4 1980 (spørgsmålene 16-20)

Spørgsmål 16-20

Biblioteksundersøgelsen i januar 1980 viste, at man i løbet af 2 uger havde 1 henvendelse pr. 1.000 indbyggere vedrørende *offentlige anliggender*.

Selvbetjening er dog ikke blevet registreret.

Særlige lokale forhold (f. eks. aktuelle kommunale problemer) synes ikke at have haft nævneværdig indflydelse på undersøgelsesresultatet. Kun 11 pct. af bibliotekerne mener, at lokale forhold har haft betydning for antallet/arten af henvendelser.

Hovedparten af henvendelserne skete telefonisk.

Henvendelserne kan gennemgående besvares af bibliotekerne ved hjælp af deres eget materiale. Kun i hvert 30. til-

*) Statens Informationstjeneste har nu udsendt en brochurereol til alle kommunebiblioteker og deres filialer.

fælde søgte biblioteket bistand eller materiale hos offentlige myndigheder for at besvare spørgsmål fra en benytter.

Ses bibliotekernes henvendelser til offentlige myndigheder kun i relation til besvarelse af spørgsmål om benytters rettigheder/pligter i en konkret sag, kan man nok sætte henvendelsesfrekvensen noget højere, måske til hvert 6. tilfælde.

4. Bibliotekernes organisation/fordeling af arbejdsopgaver vedr. offentlig information (spørgsmålene 4 + 7 + 13 + 14 + 15 + 21)

Spørgsmål 4

Besvarelsene viste klart, at bibliotekerne i størst udstrækning har fået *aftaler* i stand med kommunen om automatisk at få tilsendt alt skriftligt materiale af almindelig interesse. 66 pct. af bibliotekerne fik automatisk tilsendt dette materiale fra kommunen. Det er dog bemærkelsesværdigt, at 34 pct. eller over $\frac{1}{3}$ ikke havde en sådan aftale.

Spørgsmål 7

61 af bibliotekerne (25 pct.) havde udpeget en bestemt bibliotekar til at sørge for, at biblioteket/filialerne er forsynet med materiale fra offentlige myndigheder, medens dette ikke er tilfældet i de resterende 181 biblioteker.

Af de 61 har 53 udpeget 1 bibliotekar, 6 har 2 og 1 bibliotek har flere til at varetage dette arbejde.

Spørgsmål 13

Kun i 47 tilfælde blev biblioteket benyttet som det sted, hvor borgerne først og fremmest skal kunne henvende sig og blive orienteret om lokale spørgsmål. Og disse biblioteker var fordelt ud over lan-

det uden sammenhæng med f. eks. folketallet.

Spørgsmål 14

Kun 17 ud af 242 biblioteker svarede bekræftende, at kommunen har et selvstændigt informationskontor eller informationsbutik.

Af disse 17 svarer kun 8, at der er et samarbejde mellem biblioteket og det kommunale informationskontor/-butik. Samarbejdsformen udviser store forskelle.

Spørgsmål 15

Kun i 4 biblioteker havde embedsmænd fra den kommunale forvaltning haft »træffetid«, hvor borgerne kunne henvende sig med spørgsmål.

Forklaringen kan være, at embedsmændene ude på biblioteket vil mangle det nødvendige baggrundsmateriale til besvarelse af spørgsmål.

Spørgsmål 21

Kun 5 biblioteker havde lavet et karto-tek over kontaktpersoner i de kommunale og/eller statslige forvaltninger.

237 havde ikke, og det forekommer upraktisk, når henvisningsfunktionen tages i betragtning.

Arbejdsudvalgets bemærkninger og anbefalinger

Ad spørgsmål 4

Man kunne måske nok ønske sig en fast afleveringspraksis, hvorefter bibliotekerne får tilsendt alt skriftligt materiale af almen interesse, men det er næppe i praksis muligt at få en sådan aftale med f. eks. alle statslige myndigheder.

Statens Informationstjeneste kunne måske undersøge, om en statslig aftale er mulig, f. eks. en aftale med Direktoratet for Statens Indkøb, se side 10 i redegørelsen.

Ad spørgsmål 7

Det er vigtigt, at de offentlige myndigheder har en *kontaktperson* at henvende sig til på biblioteket, og det er væsentligt, at hvert enkelt bibliotek lader et *medlem af personalet* få ansvaret for materialeforsyninger fra det offentlige.

Ad spørgsmål 13

Besvarelsen er udtryk for, hvordan bibliotekerne selv opfatter sig som informationscentre, især for lokale spørgsmål.

Efterhånden som bibliotekerne får befæstet deres rolle i hele informationsprocessen, vil antallet af biblioteker med denne funktion muligvis stige.

I betænkning nr. 798 om kommunalt nærdemokrati peges på bibliotekerne som det sted, hvor alt materiale af almindelig interesse bør være samlet. Borgere bør altid kunne få dette materiale på bibliotekerne.

Ad spørgsmål 14

Når der er oprettet et selvstændigt informationskontor, er det væsentligt, at der finder et samarbejde sted mellem dette og biblioteket.

Man bør overveje, om der altid skal være informationskontorer i små kommuner. Måske bør kun større kommuner, med et vist større befolkningsunderlag, have et selvstændigt informationskontor. (Se erfaringerne fra Lyngby, bilag 3).

Ad spørgsmål 15

Materialet om »træffetid« er for spinkelt til at drage en konklusion. Der er tale om en forsøgsvirksomhed.

Ad spørgsmål 21

Som hjælp ved henvendelser kan det anbefales, at der udarbejdes enkle og overskuelige oversigter over den lokale kommunale forvaltning.

5. Bibliotekernes forslag til forbedring af den offentlige information via bibliotekerne (spørgsmål 24)

Registrering

Der foreslås udgivet en »folketingsavis« med oversigt over folketingets arbejde og løbende registrering af nye offentlige publikationer.

Et andet forslag er en kommunal »IMPRESSA« med registrering af alt kommunalt og amtskommunalt materiale.

Et tredje forslag er en altomfattende central registrering af offentligt materiale.

I registrene burde indarbejdes almindelige *dagligdags ord*, og *mange offentlige publikationer* bør indeholde forkortes- og ordlister.

Pligtaflevering

Mange biblioteker ønsker en pligtafleveringsordning omfattende såvel stat, kommune og amtskommune. Det er svært at få faste aftaler med mange offentlige myndigheder om aflevering af det skriftlige materiale.

Nogle ønsker mere kommunalt materiale, f. eks. alt som tilsendes den lokale presse, gratis tilsendelse af Lovtidende, Statstidende osv.

Der peges på en *lov om pligtaflevering* fra kommuner.

/ god tid

Det offentlige materiale bør være på bibliotekerne før den offentlige omtale. Materiale, som er omtalt i pressen, bør ikke være »udsolgt« eller klausuleret.

Forhåndsorientering om kommende materiale er en stor hjælp.

Sproget

Det offentlige materiale skal være mere forståeligt og kontant. Der foreslås ansættelse af en »ikke-jurist« som konsulent ved udarbejdelse af registre.

Træffetid

Kommunale embedsmænd bør i videre omfang have »træffetid« på biblioteket. Politikere bør også have træffetid, evt. i forbindelse med debataftener om f. eks. nye love og kommunale planer.

Kontaktpersoner

Biblioteket bør have faste kontaktpersoner at henvende sig til. Der bør holdes kontaktmøder mellem personalet i de kommunale forvaltninger og biblioteket, og bibliotekarere bør kunne komme i »erhvervspraktik« i den lokale forvaltning.

PR

Der bør oplyses bedre om, hvad bibliotekerne kan yde indenfor informationsområdet. Man peger på udstillingsvirksomhed, pressemeddelelser, plakater og foldere.

Statens Informationstjeneste bør have en fast spalteplass i aviserne med informationsoversigter, f. eks. ugeplan for folketinget, OBS-oversigter, reklame for nye pjecer.

Vejviser

Der bør årligt udgives en »vejviser til statslige institutioner, offentlige udvalg m.m.«

Kurser

Bibliotekspersonalet bør have lejlighed til at deltage i kurser, seminarer og anden efteruddannelse om offentlig information.

Opbevarings- og kassationsvejledninger

Der ønskes forældelses-/aktualitetslister vedr. det offentlige materiale.

Diverse ønsker og forslag

Flere biblioteker ønsker lyd- og video-udstyr og en kommunal »lydavis«.

Der peges på bedre og større lokaler, mere personale og især længere åbnings-tid, så alle befolkningsgrupper kan benytte biblioteket.

Flere styrelser og direktorater bør have en velfungerende informationsvirksomhed.

Bibliotekernes informationsvirksomhed bør fastsættes ved lov.

Statens Informationstjeneste

Statens Informationstjeneste bør »styrkes« og bør i højere grad selv kunne tage informationsopgaver op. Kontakten mellem SI og folkebibliotekerne bør styrkes.

Man ønsker en fast struktur inden for den offentlige information med en overbygning som ved fag- og forskningsbiblioteker.

Endelig ønskes en forbedret distribution og en »brochureoplysningstjeneste«.

Arbejdsudvalgets konklusion

Bedre registrering, pligtaflevering, vejviser og bedre sprog er det mest ønskede.

Statens Informationstjeneste bør styrkes og placeres centralt, gerne som of-

fentligt »servicecenter«.

Samarbejdet mellem de offentlige myndigheder og bibliotekerne skal udbygges.

En velfungerende, central distribution af alt offentligt materiale ønskes.

1. Materialet og dets registrering (spørgsmålene 1 + 2 + 5 + 22 + 23).

Spørgsmål 1

Hvilke affølgende publikationer abonnerer hovedbiblioteket på/bliver sendt til hovedbiblioteket? Findes de til udlån på hovedbiblioteket? Er de lagt frem på hovedbiblioteket til gratis uddeling?

- a) fra kommunalbestyrelsen
 - dagsordener/referater fra kommunalbestyrelsesmøder
 - dagsordener/referater fra udvalgenes møder
 - budgetter og regnskaber
 - kommuneplaner/lokalplaner/udbygningsplaner
- b) fra amtskommunen
 - dagsordener/referater fra amtsrådets møder
 - dagsordener/referater fra udvalgenes møder
 - budgetter og regnskaber
 - regionplaner/udbygningsplaner
- c) fra folketing og ministerier/styrelser
 - Folketingstidende
 - Lovtidende A
 - Lovtidende B
 - Lovtidende C
 - Ministerialtidende
 - Statstidende
 - alle betænkninger
 - nogle betænkninger
- d) fra private forlag
 - Karnovs lovsamling
 - Schultz' lovorientering
 - Topsøe-Jensens lovregister

Spørgsmål 2

Hvilke af følgende publikationer findes på bibliotekets filialer? Findes de til udlån fra filialerne? Er de lagt frem i filialerne til gratis uddeling?

- a) fra kommunalbestyrelsen
 - dagsordener/referater fra kommunalbestyrelsesmøder
 - dagsordener/referater fra udvalgenes møder
 - budgetter og regnskaber
 - kommuneplaner/lokalplaner/udbygningsplaner
- b) fra amtskommunen
 - dagsordener/referater fra amtsrådets møder
 - dagsordener/referater fra udvalgenes møder
 - budgetter og regnskaber
 - regionplaner/udbygningsplaner
- c) fra folketing og ministerier/styrelser
 - Folketingstidende
 - Lovtidende A
 - Lovtidende B
 - Lovtidende C
 - Ministerialtidende
 - Statstidende
 - alle betænkninger
 - nogle betænkninger
- d) fra private forlag
 - Karnovs samling
 - Schultz' lovorientering
 - Topsøe-Jensens lovregister

Dagsordener til og referater fra kommunalbestyrelsesmøder findes på så godt som alle hovedbiblioteker (237 af 242) og på hen ved VA af bibliotekernes filialer (184 af 242).

Godt 10 pct. af hovedbibliotekerne (32 af 242) udlåner (også) materialet, 10 pct. (24 af 242) af filialerne ligeledes.

Ca. 15 pct. af hovedbibliotekerne (39 af 242) og knap 10 pct. af filialerne (22 af 242) fremlægger eksemplarer til uddeling.

Næsten 15 pct. af hovedbibliotekerne (34 af 242) og knap 10 pct. af filialerne (21 af 242) modtager *dagsordener til og referater fra kommunalbestyrelsernes udvalgs-møder*.

Kun 6 hovedbiblioteker har eksemplarer) til udlån, i 71 kommuner har filialerne det også.

Kun 2 hovedbiblioteker har eksemplarer til uddeling og kun i 1 kommune gælder det også filialerne.

Når det gælder *kommunale budgetter og regnskaber samt kommunale planer* (kommuneplaner / lokalplaner / udbygningsplaner) svarer tallene for hovedbibliotekernes vedkommende næsten til tallene for dem, der har *dagsordener og referater fra kommunalbestyrelsesmøderne*, men til gengæld har godt og vel halvdelen også eksemplarer til udlån. Kun 4 af 238 modtager eksemplarer til gratis uddeling.

Budgetter, regnskaber og planer findes i filialerne i rundt regnet Vs af kommunerne, i ca. Vs har filialerne dem også til udlån, men kun i 3-4 kommuner tillige til gratis uddeling.

Det amtskommunale materiale er noget, men ikke meget mindre udbredt, når det gælder hovedbibliotekerne, men kun i halvdelen af kommunerne findes det også i biblioteksfilialerne.

Det kan undre, at amtskommunernes budgetter og regnskaber er noget mindre udbredt end amtskommunernes regionplaner/udbygningsplaner.

Af de *statslige publikationer* findes *Folketingstidende* på ca. Vi af hovedbibliotekene og kun i 2 kommuner tillige på filialerne.

Kun VA af de hovedbiblioteker, der har *Folketingstidende*, har (også) et eksemplar til udlån. Det har ingen filialer.

Lovtidende A-C findes i fra knap Vi til godt VA af hovedbibliotekerne, forstået på den måde, at A (almindelige love, anordninger og bekendtgørelser) findes flest steder, B (finansloven + love om indfødsrets meddelelse) noget færre steder og C (traktater med andre stater) færrest steder. Kun i enkelte kommuner, i alle 3 tilfælde under 10, findes *Lovtidende* også i filialerne. Rundt regnet VA af hovedbiblioteker og filialer, som har *Lovtidende*, udlåner den også.

Ministerialtidende er knap så udbredt som *Lovtidende*.

Statstidende holdes på ca. VA af alle hovedbiblioteker (182 af 242) og i godt og vel 10 pct. af kommunerne også i filialerne. Knap 1/3 af de VA af hovedbibliotekerne (53 af 242) udlåner (også). Det samme gør Vi af de filialer, som har *Statstidende*.

1/4 af alle hovedbiblioteker (40 af 242) modtager *alle betænkninger*. Ingen filialer overhovedet har samtlige betænkninger.

Rundt regnet 3/4 af alle hovedbiblioteker modtager *et udvalg af betænkninger*, og godt Vi af dem (127 af 242) udlåner betænkningerne. Ca. Vs af kommunerne har også en del betænkninger i biblioteksfilialerne, som i almindelighed også låner dem ud.

Af de *private forlagsudgivelser* findes *Karnovs lovsamling* i ca. 1/4 af alle hoved-

biblioteker (218 af 242) og i godt Vi af kommunerne også i bibliotekernes filialer. Godt ½ af de hovedbiblioteker, der har Karnovs lovsamling, har den også til udlån. Knap Vi af de filialer, der har lovsamlingen, har den også til udlån.

Schultz' lovorientering findes i ca. ⅔ af hovedbibliotekerne (105 af 242) og i ca. 10 pct. af dem (også) til udlån. Kun i ca. 5 pct. af kommunerne findes lovorienteringen også i filialerne, og kun et par pct. udlåner herfra.

Dansk lovregister (Topsøe-Jensens lovregister) er noget mere udbredt end Schultz' lovorientering (og er som udgivelse også mere etableret på bogmarkedet) i både hovedbiblioteker og filialer. Enkelte hovedbiblioteker har det (også) til udlån, mens det gælder så godt som ingen filialer.

Konklusion

Undersøgelsen har tydeligt vist, at kommunale publikationer er udbredt til næsten alle kommuners biblioteker. De amtskommunale publikationer er noget mindre udbredt. Svagest udbredt er de statslige publikationer, på nær Statstidende, hvis forekomst nærmer sig det kommunale og amtskommunale materiale.

Arbejdsudvalgets opfattelse og anbefaliger
Arbejdsudvalget finder, at *udbredelsen af kommunale og amtskommunale publikationer¹⁾* er noget nær tilfredsstillende i de offentlige biblioteker, selv om der endnu på visse punkter kan opnås forbedringer.

Arbejdsudvalget finder, at *registreringen* af kommunalt og amtskommunalt materiale *er utilstrækkelig* og bør organi-

seres efter ensartede retningslinjer. (Se nærmere herom under spørgsmål 22-23).

Arbejdsudvalget finder imidlertid, at *distributionen* af kommunalt og amtskommunalt materiale hidtil generelt *har været for tilfældig* og bør organiseres efter ensartede retningslinjer og er derfor enig med Bibliotekskommissionen i, »at der i de enkelte kommuner etableres en ordning, således at bibliotekerne løbende modtager alt offentligt tilgængeligt mangfoldiggjort materiale, produceret i de lokale forvaltninger, institutioner o. lign. Bibliotekerne bør registrere materialet og løbende udarbejde oversigter over det. Centralbibliotekerne bør analogt hermed modtage og registrere de amtskommunale publikationer«. (Biblioteksbetænkningen 1979, side 45).

Arbejdsudvalget finder, at *distributionen* af kommunalt og amtskommunalt materiale til bibliotekerne bør ske hurtigst muligt efter produktionen af materialet og tilslutter sig derfor bemærkningerne til § 2, stk. 4 i forslaget til ny bibliotekslov:

»I betænkningerne om udvidet statslig information om love m.v. og om kommunalt nærdemokrati (betænkning 787/77 og 798/77) peges der på folkebibliotekerne som et væsentligt led i den offentlige informationstjeneste. Folkebibliotekerne må derfor altid råde over *aktuelt* informationsmateriale. (Arbejdsudvalgets fremhævelse). De bør f. eks. løbende modtage det offentligt tilgængelige materiale, som produceres i lokale forvaltninger og institutioner, og stille det til rådighed for brugerne.«

Herudover anbefaler arbejdsudvalget følgende:

¹⁾ (Publikationerne i spørgsmål 1 og 2 i spørgeskemaet).

Dagsordener til og referater fra kommunalbestyrelsesmøder / amtsrådsmøder samt dagsordener til og referater (udskrift af beslutningsprotokol) fra kommunalbestyrelses/amtsrådenes udvalgsmøder bør findes i alle kommunale hovedbiblioteker og i samtlige bibliotekers filialer, i det omfang kommunalbestyrelserne og amtsrådene har besluttet, at de er offentligt tilgængelige.

Arbejdsudvalget finder, at *udbredelsen af statslige publikationer* i de offentlige biblioteker generelt set hidtil langt fra har været tilfredsstillende, og at dette forhold i væsentlig grad skyldes mangel på registrering eller langsommelighed i registreringen.

Arbejdsudvalget finder som Bibliotekskommissionen, at det næppe vil være »rimeligt at foreslå, at alle statslige publikationer skulle være direkte til rådighed på alle folkebiblioteker« og er derfor enig med kommissionen i, »at der på centralt initiativ udarbejdes retningslinjer for gradueringen af samlingerne efter biblioteksstørrelse«. (Biblioteksbetænkningen 1979, side 45).

Arbejdsudvalget er enig i, at alle hovedbiblioteker som minimum bør stille Folketingstidende, Lovtidende, Ministerialtidende, Statstidende og de vigtigste betænkninger til rådighed for biblioteksbenytterne.

Arbejdsudvalget finder i denne sammenhæng, at publiceringen af cirkulærer m.v. i Ministerialtidende i almindelighed er for langsom og sker for sjældent og er derfor enig i, at både publicering og distribution af cirkulærer bør reorganiseres.

Arbejdsudvalget finder, at registreringen af statsligt materiale er utilstrækkelig og/eller sker for langsomt og er derfor enig med Bibliotekskommissionen i, at »publikationerne bør registreres i

Dansk Bogfortegnelse, så bibliotekerne hurtigt får kendskab til deres eksistens«. (Biblioteksbetænkningen 1979, side 45).

Herudover er et flertal i arbejdsudvalget enig i at anbefale:

- at alt lovstof - i det omfang bibliotekerne ikke har det i udlånseksemplarer - i *rimeligt omfang* stilles til rådighed for biblioteksbenytterne i *form af fotokopier*.

Et mindretal i arbejdsudvalget (Per Deskov og Peter Heise) går ind for, at fotokopier i sådanne tilfælde udleveres vederlagsfrit.

Arbejdsudvalget er enig om at anbefale:

- at alle biblioteker, hovedbiblioteker som filialer, råder over en eller anden for for register over gældende lovstof.

Arbejdsudvalget er endelig enig i, at distributionen af statsligt fremstillede publikationer under de nuværende forhold virker utilstrækkelig og er derfor enig med Bibliotekskommissionen i, at »Statens Informationstjeneste bør i samarbejde med bibliotekerne sørge for, at distributionen af de statsligt fremstillede publikationer fungerer tilfredsstillende«. (Biblioteksbetænkningen 1979, side 45).

Direktoratet for Statens Indkøb skal også inddrages i dette arbejde, jfr. side 21 og 30.

Spørgsmål 5

Udleverer biblioteket nødvendige papirer fra offentlige myndigheder f. eks. ansøgningsskemaer, blanketter til selvangivelser og lign. ? Hvis ja, hvor mange forskellige papirer har biblioteket til udlevering ?

Kun et meget lille mindretal af bibliotekerne (5 ud af 242) udleverer *papirer fra offentlige myndigheder*, og i forhold til det antal blanketter, der normalt forekommer inden for den kommunale og anden offentlig forvaltning, er det kun nogle ganske få, fra 1 til 9 i de 5 tilfælde, der udleveres.

Arbejdsudvalgets opfattelse og anbefalinger

Arbejdsudvalget er enig i, at udlevering af papirer (blanketter og skemaer) fra offentlige myndigheder ikke kan betragtes som en egentlig biblioteksopgave, men er samtidig enig i at anbefale, at alle kommunale biblioteker opretter *en blanket- og skemasamling med 1 eksemplar af hver* af de blanketter og skemaer, der bruges inden for den offentlige, specielt den lokale kommunale forvaltning. Samlingen bør vedligeholdes og sikres mod forældelse, ved at der indgås en leveringsaftale mellem kommunens forvaltning og biblioteket, og ved at samlingen mindst 1 gang årligt sendes til forvaltningen til revision eller bliver revideret på biblioteket af medarbejdere fra de kommunale forvaltninger.

Herudover anbefaler arbejdsudvalget alle biblioteker, som kan skaffe plads og personale til formålet, at ligge inde med et passende oplag af de allermest gængse blanketter og skemaer til udlevering.

Spørgsmål 22

Er den nuværende registrering af offentlige publikationer tilstrækkelig til at besvare benytternes spørgsmål om offentlige anliggender?

Det forudsættes, at spørgsmålet - som formuleret i spørgeskemaet - sigter til de herskende tilstande inden for den natio-

nalbibliografiske *registrering af offentligt udgivne publikationer*. I princippet er registreringen af bogtrykte publikationer sikret gennem bestemmelser i pligtafleveringsloven af 1927. Registreringen sker for tiden i følgende kildefortegnelser:

- 1) Dansk Bogfortegnelse (DB). 1841 ff.
- 2) Bibliografi over Danmarks offentlige publikationer (IMPRESSA). 1948 ff.
- 3) Kommunal Litteraturservice (KOM LIT.) 1977 ff.

ad 1) »DB redigeres ... af Bibliotekscentralen på grundlag af en cirkulationsordning mellem danske forlæggere og Bibliotekscentralen af alle nye bøger og periodica. Denne aktuelle orientering suppleres af en pligtaflevering (hvert halve år) af alt dansk bogtryk fra danske bogtrykkere til Det Kongelige Bibliotek«. (Erland Munch-Petersen: *Kilder til litteratursøgning*, 2. udgave, 1979, side 144).

De foreløbige dele af DB består af en ugefortegnelse, en månedsfortegnelse, der kumuleres 4 gange om året, samt en årskatalog.

ad 2) IMPRESSA redigeres af Danmarks Institut for International Udveksling med bistand af Rigsbibliotekarembetet (Det Kongelige Bibliotek), der også udgiver fortegnelsen.

IMPRESSA dækker publikationer udgivet af den danske stat og af Københavns og Århus kommuner. Indholdet er grupperet efter ministerier, indledt af et afsnit med publikationer fra folketinget og fulgt af afsnit med publikationer fra Københavns og Århus kommuner.

IMPRESSA udkommer 1 gang om året.

Rigsbibliotekarembetet har i en årrække, i hvert fald siden 1976, arbejdet med planer om en omlægning af IMPRESSA (kvartalsudgivelse, medtagelse af kommunale publikationer). (REFERENCEN 1976-6-148).

Bibliotekarforbundets faggruppe for Referencearbejde har i 1979—1980 haft et udvalgsarbejde i gang med sigte på en kommunal IMPRESSA. Udvalget afgav indstilling i REFERENCEN 1980-6-10/12.

Samme faggruppe »har i februar 1981 opfordret Nationalbibliografisk Udvalg til at igangsætte et udvalgsarbejde med det formål at fremkomme med forslag til forbedret registrering af kommunalt udgivet materiale«. »Nationalbibliografisk Udvalg har foreløbig taget opfordringen ad notam, idet man forventer en rapport fra en arbejdsgruppe nedsat af Det Kongelige Bibliotek og Bibliotekscentralen vedrørende registrering af kommunale publikationer. Udvalget tager sagen op, når denne rapport foreligger«. (REFERENCEN 1981-6-G7).

ad 3) KOM LIT redigeres af stadsbibliotekar Børge Kristiansen, Skive, og udsendes af Bibliotekscentralen 10 gange om året. Formålet er at registrere bøger og tidsskriftsartikler om kommunale anliggender, herunder publikationer udgivet af kommunerne/amtskommunerne (forudsat de handler om kommunale anliggender). »Søger også at registre-

re materiale, som ikke finder vej til Dansk Bogfortegnelse«. (Erland Munch-Petersen: Kilder til litteratursøgning, 2. udgave, 1979, side 232).

Registreringen hviler bl. a. på Dansk Bogfortegnelse og på frivillig aflevering fra kommuner og amtskommuner, men KOM LIT »optager dog ikke sådanne publikationer, som *alle* kommuner skal udgive hvert år, f. eks. vedrørende den sociale udbygning, budget, regnskab o. lign. Heller ikke lokalplaner optages«. (Af KOM LITs stående forord).

Redaktionerne af Dansk Bogfortegnelse, Bibliografi over Danmarks offentlige publikationer og Kommunal Litteraturservice samarbejder, men stadig lader registreringen af offentlige publikationer alligevel meget tilbage at ønske.

Hovedproblemerne er,

- at pligtafleveringsloven ikke omfatter ikke-bogtrykte publikationer (offsettryk, duplikerede tryk) og i øvrigt i princippet heller ikke kommunale og amtskommunale publikationer, der produceres i kommunernes egne forvaltninger og ikke som bogtryk,
- at en del kommunale/amtskommunale publikationer bevidst udelades, jfr. forordet til KOM LIT,
- at registreringen generelt sker for langsomt (IMPRESSA udkommer kun 1 gang om året, KOM LIT kun 10 gange om året),
- at Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening (på et møde²⁾ i Det Kongelige Bibliotek) har afslået at medvirke til at *forpligte* amtskom-

²⁾ Mødet er refereret i REFERENCEN 1976:163.

muner og kommuner til en løbende registrering af amtskommunale og kommunale publikationer.

Rigsbibliotekaren udsender med mellemrum med bistand af Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening opfordringer til amtskommuner og kommuner om aflevering af publikationer, KOM LIT indeholder en stående opfordring til aflevering, og begge dele synes i de senere år at have medført en langsom forbedring i registreringen, men området er stadig præget af principiel usikkerhed på grund af mangel på aftaler og som følge af manglende forpligtelser.

Arbejdsudvalgets opfattelse og anbefalinger

Bibliotekskommissionen har anbefalet - og arbejdsudvalget tilslutter sig denne anbefaling - af hensyn til bibliotekernes muligheder for at løse den informationsopgave loven pålægger dem:

»Der bør etableres en pligtafleveringsordning med kommunen, således at biblioteket løbende modtager alt trykt kommunalt materiale. (Arbejdsudvalgets fremhævelse). På denne måde sikres det, at biblioteket virkelig har det nyeste materiale vedrørende kommunale forhold. Til gengæld ville det være en oplagt opgave at pålægge bibliotekerne at udarbejde en løbende bibliografi over de kommunale publikationer. Dette materiale er også udenfor lokalområdet efterspurgt, men ikke konsekvent medtaget i den danske nationalbibliografi«. (Bibliotekskommissionen: Specialudvalg 6: Folkebibliotekernes målsætning og opgaver, 1978, side 53).

»For at folkebibliotekerne skal kunne løse disse opgaver tilfredsstillende, er det vigtigt, at de er i besiddelse af alt aktuelt informationsmateriale. (Arbejdsud-

valgets fremhævelse). Bibliotekskommissionen foreslår derfor, at der i de enkelte kommuner etableres en ordning, således at bibliotekerne løbende modtager alt offentligt tilgængeligt mangfoldiggjort materiale, produceret i de lokale forvaltninger, institutioner o. lign. Bibliotekerne bør registrere materialet og løbende udarbejde oversigter over det. Centralbibliotekerne bør analogt hermed modtage og registrere de amtskommunale publikationer«. (Biblioteksbetænkningen 1979, side 46).

Spørgsmål 23

Registrerer biblioteket selv det materiale, som det modtager fra kommuner/amtskommuner og/eller statslige myndigheder?

Hvis ja, hvilket materiale registrerer det fra

- a) kommunerne?*
- b) amtskommunerne?*
- c) statslige myndigheder?*

111 af 242 biblioteker svarer bekræftende. 105 biblioteker registrerer materiale fra kommunerne, 89 fra amterne og 73 materiale fra de statslige myndigheder.

Det må antages, at bibliotekerne almindeligvis har opfattet ordet »registrering« som synonymt med »katalogisering«.

Det må ligeledes antages, at de biblioteker, som har svaret bekræftende, hører til de store bibliotekssystemer, hvor materiale, der indgår i bibliotekernes samlinger, normalt også altid registreres, det vil sige katalogiseres.

Arbejdsudvalgets opfattelse og anbefalinger

I tilslutning til anbefalingen under spørgsmål 22 går arbejdsudvalget ind

for, at de kommunale biblioteker kvitterer for *pligtafleveret* amtskommunalt/kommunalt materiale ved at katalogisere materialet på linje med andet materiale og herudover med jævne mellemrum at fremstille særlige oversigter over det til

brug for bibliotekernes benyttere.

Som eksempel kan henvises til:

Kolding kommune og Vejle amt: En litteraturliste. 4. udgave. Udgivet af Kolding Kommunebibliotek. 1980. 28 blade.

2. Bibliotekernes præsentation af materialet (spørgsmålene 3 + 6 + 8 + 9+ 10+ 11 + 12).

Præsentationsmuligheder

Bibliotekerne besøges af et bredt udsnit af befolkningen. Ved en iøjnefaldende præsentation af det offentlige informationsmateriale på bibliotekerne er der derfor oplagte muligheder for, at dette materiale bliver kendt af mange, og måske især af mange, som ellers ikke ville få kendskab til det.

Det er ofte således, at bibliotekerne har mulighed for at *samle det offentlige materiale* på et iøjnefaldende sted i biblioteket, f. eks. i et »offentligt hjørne«, »kommunal orientering« eller lign., og at man evt. ved skiltning gør opmærksom på det.

Hvis pladsen tillader det, har bibliotekerne mulighed for at lave *udstillinger* om særlige emner.

Man kan *annoncere og udsende pressemeddelelser eller artikler* til den lokale presse i forbindelse med udstillinger og andre arrangementer med information om offentlige forhold (foredrag og debatter) og om bibliotekernes tilbud i almindelighed.

Endelig er det blevet mere og mere almindeligt, at bibliotekerne har teknisk udstyr til at *afspille lyd- eller videobånd* med offentlig information, således at

denne når ud til syns- og hørehæmmede.³⁾

Undersøgelsen viser, at der er stor variation i bibliotekernes faktiske udnyttelse af de forskellige præsentationsmuligheder.

Spørgsmål 3

Beskriv kortfattet hvor biblioteket opbevarer de publikationer som er nævnt i spørgsmål 1 og 2.

Hvis der findes et særligt hjørne eller særlige hylder, hvor publikationerne lægges frem skrives

- a) hvor meget plads der er (mVhylde-meter),
- b) hvor i biblioteket dette hjørne/disshylder er placeret (f. eks. ved indgangen/i læsesalen/i udlånet) og
- c) hvilke publikationer man samler i det offentlige hjørne/hylder, og hvor resten opbevares.

Spørgsmål 6

Hvor lægger biblioteket de brochurer, som bliver fremstillet af kommunale og statslige myndigheder til gratis uddeling? (Beskriv kortfattet for både hovedbibliotek og filialer/bogbusser).

³⁾ Ved udgangen af 1981 havde 18 kommuner etableret hver sin lydavis, og 11 nordjyske kommuner havde etableret en fælles lydavis: »Nordlyden«.

Bibliotekernes måde at anbringe det offentlige materiale på, og om det er fysisk let tilgængeligt, har i sig selv stor betydning for, hvordan materialet bliver udnyttet.

Undersøgelsen viser ikke klart, hvordan bibliotekerne anbringer materialet, eller hvor meget plads de anvender. Mange af de svar bibliotekerne giver på disse spørgsmål, kan ikke umiddelbart sammenlignes. Nogle skønsmæssige tal er det dog muligt at give.

Godt halvdelen (56 pct.) af bibliotekerne svarer, at de har en særlig plads til de offentlige publikationer (f. eks. 2 m², 6 hyldemeter + 1 opslagstavle). Af disse har ca. 25 (10 pct.) biblioteker ret god plads til publikationerne (f. eks. 10-30 m², 10-30 hyldemeter, borde og opslags-tavler). Det drejer sig her om de store biblioteker i Frederiksberg og København og Københavns amt - og om Fyns og Århus amter. Men også Roskilde, Ribe, Sønderjylland, Storstrøm, Vestsjælland, Vejle og Frederiksborg amter har 1-2 biblioteker med større plads til de offentlige publikationer.

Det er navnlig det aktuelle kommunale og amtskommunale materiale, man anbringer samlet (f. eks. dagsordener og referater, budgetter og regnskaber, lokal-, kommune- og regionplaner, trafik- og udbygningsplaner o. lign.). En del statsligt materiale findes nogle steder sammen med det kommunale og amtskommunale materiale. Ofte er det tilfældet med de statslige brochurer.

Ca. 12 pct. af bibliotekerne kalder stedet/pladsen, hvor det offentlige materiale er anbragt, »kommunal information«, »offentlig information« og lign. 1 bibliotek (Lyngby Stadsbibliotek) har en kommuneinformation i selve biblioteket.

91 pct. af bibliotekerne fremlægger de gratis brochurer. Dette gælder stort set

også for disse bibliotekers filialer og bogbusser. De gratis brochurer fremlægges på iøjnefaldende steder (ved indgangen, ved skranken, på kartoteket o. lign.). 4 biblioteker svarer, at de slet ikke fremlægger brochurerne.

Arbejdsudvalgets bemærkninger

Som et minimum bør de nyeste brochurer (og publikationer) lægges frem på alle biblioteker på et iøjnefaldende sted.

En henvisning, der fortæller, hvor det offentlige materiale kan findes, vil ikke altid være tilstrækkelig. De informationsvage ville let overse en henvisning.

Hvor det overhovedet er muligt, bør der indrettes et »offentligt hjørne« eller lign. på et centralt sted i hovedbiblioteket og filialen, og der bør skiltes tydeligt med bibliotekets tilbud på dette område.

Spørgsmål 8

Har biblioteket (også filialer/bogbusser) hængt skilte, plakater eller lign. op for at gøre benyttet opmærksomme på, hvor publikationer og brochurer findes?

45 pct. (108 af i alt 242) af samtlige biblioteker havde hængt skilte, plakater og lign. op for at gøre særligt opmærksom på, hvor publikationer og brochurer fra offentlige myndigheder findes. Ca. 30 pct. og 40 pct. af hhv. bibliotekernes filialer og bogbusser havde ligeledes hængt skilte og plakater op for at henvise til det offentlige informationsmateriale.

Arbejdsudvalgets bemærkninger

Under arbejdsudvalgets drøftelse blev det nævnt, at en stand til brochurer ville være en hensigtsmæssig løsning, når man ville gøre opmærksom på statens brochurer. Man mente, at det var en ideel løsning med kun én plads, ligesom

Rådet for større Færdselssikkerhed har det.⁴⁾

Spørgsmål 9

Har biblioteket selv lavet særlige udstillinger med materiale fra offentlige myndigheder (f. eks. præsentation af publikationer, avisdebatter, anmeldelser)?

Hvis ja, hvor mange forskellige udstillinger i 1979?

Hvis ja, hvilke emner drejede udstillingerne i 1979 sig om?

Som supplement til og illustration af det offentlige materiale, ofte i forbindelse med særlige politiske beslutninger, havde ca. 31 pct. (75 af i alt 242) af bibliotekerne selv lavet udstillinger i 1979. Antallet af udstillinger i 1979 var ca. 150 dækkende ca. 190 (forskellige) emner.

Emnerne var ofte af lokalpolitisk art (f. eks. lokalplaner, kommuneplaner med § 6-redegørelser, saneringsplaner, konkrete byggeprojekter o. lign.), men også almene emner (som folketingsvalget, EF-valget, efterløn, det sociale sikkerhedsnet, småbørnskommissionen, børneåret, dørsalg, Rigsrevisionens arbejde, finanslovforslaget osv.).

Københavns amt markerede sig i 1979 med langt det største antal udstillinger, ca. 65. Herefter havde Vestsjælland, Vejle og Frederiksborg amter godt 10 udstillinger hver. Resten af amternes biblioteker havde mellem 2 og 9 udstillinger (se bilag 2).

Af undersøgelsen fremgik det tydeligt, at der var stor forskel på, hvad bibliotekerne mente var en udstilling.

Arbejdsudvalgets bemærkninger

Arbejdsudvalget havde også vanskeligt ved at definere, hvad en udstilling er. Nogle mente, at det måtte være en større udstilling i et større lokale, mens andre mente, at også små biblioteker kunne lave udstillinger. Det var dog kun de store biblioteker, der havde de rigtige muligheder. Der skulle være ressourcer til stede.

Man var i udvalget enige om, at når så mange mennesker kom på biblioteket, så burde kommunerne udnytte bibliotekerne til udstillinger. Bibliotekerne er jo kommunale institutioner. Myndighederne kunne selv sætte udstillingsmateriale op; det var i deres egen interesse. Det er vigtigt med en appel til kommunerne om at udnytte biblioteket bedre. Udstillinger er gode blikfang. Mange er ikke gode til at læse, men har lettere ved at opfange budskabet i billeder/udstillinger.

Man foreslår også, at Statens Informationstjeneste forsyner bibliotekerne med udstillingsmateriale, f. eks. i form af plakater. Mange brochurer har sider, som egner sig til forstørrelse i plakatform.

Spørgsmål 10 og 11

Har der været annonceret i den lokale presse om bibliotekets tilbud vedr. offentlig information?

Hvis ja, hvor mange gange i 1979?

Har biblioteket udsendt pressemeddelelser eller artikler til den lokale presse om bibliotekets tilbud vedr. offentlig information?

Hvis ja, hvor mange gange i 1979?

⁴⁾ Statens Informationstjeneste har nu udsendt en brochurereol i samarbejde med Bibliotekscentralen. Brochurereolen er sendt til alle kommunebiblioteker og deres filialer. Teksten på reolen henviser til, at det er Statens Informationstjenestes brochurer, som kan tages i denne reol. I denne forbindelse er Statens Informationstjeneste begyndt at fremstille aktualitetslister og kassationslister over brochurerne. Se side 28.

Udadvendte aktiviteter som annoncering og udsendelse af pressemeddelelser og artikler til den lokale presse er der kun en mindre del af bibliotekerne, der benytter sig af.

Annoncering er de mest almindelige, men kun 33 pct. af samtlige biblioteker havde i 1979 annonceret i den lokale presse. I alt var der ca. 500 annoncer på et år (tallet skal tages med et vist forbehold, idet nogle biblioteker ikke angav tal, men svarede: løbende, fast annonce, i forbindelse med lokalplaner, kommunepplaner eller dagsordener ...).

En del biblioteker bemærkede, at kommunerne henviser til bibliotekerne i deres annoncer.

Af oversigten (bilag 2) fremgår det, at der er en nogenlunde jævn fordeling af annonceres antal fra amt til amt. Ringkøbing og Nordjyllands amter havde færrest annoncer om bibliotekernes tilbud.

Der var kun 30 biblioteker (12 pct. af samtlige), som havde udsendt pressemeddelelser eller artikler til den lokale presse om bibliotekets tilbud vedr. offentlig information. I alt blev der i 1979 udsendt ca. 50 pressemeddelelser/artikler (tallet må tages med et vist forbehold, idet nogle biblioteker angiver, at de udsender pressemeddelelser/artikler kontinuerligt, til almindelig orientering, se bilag 2).

I Frederiksberg kommune og Bornholms amt var der slet ingen, mens Roskilde, Viborg, Ringkøbing, Nordjylland, Århus og Københavns amter havde hver 1 pressemeddelelse/artikel på et år, i 1979. Vejle og Frederiksborg amter havde flest, hhv. ca. 14 og 9 på et år, i 1979.

Arbejdsudvalgets bemærkninger

Arbejdsudvalget mener, at bibliotekerne ikke gør tilstrækkeligt for at gøre opmærksom på deres tilbud om offentligt informationsmateriale.

At aktiviteten ikke er større kan muligvis forklares med, at bibliotekerne mangler ressourcer, dvs. medarbejdere, til at udføre dette arbejde.

Der bør via annonceringer og pressemeddelelser gøres opmærksom på de mange tilbud, bibliotekerne giver, især i den lokale presse. Annoncering kan dog undlades i det omfang, anden offentlig myndighed annoncerer for biblioteket.⁵⁾

Spørgsmål 12

Hvis offentlige myndigheder producerer lydbånd eller videobånd med offentlig information, har biblioteket så apparatur til at afspille dem ?

Hvis ja, hvilket apparatur?

På et specielt område, som navnlig angår syns- og hørehæmmede medborgere, har bibliotekerne i et vist omfang påtaget sig at informere om det offentlige materiale. Dette gælder navnlig på lydbåndsområdet.

Undersøgelsen viste, at hvis offentlige myndigheder producerer lydbånd eller videobånd med offentlig information, så har ca. 45 pct. af bibliotekerne apparatur til at afspille dem.

Det var fortrinsvis lydbåndsapparatur, man havde. Ca. 43 pct. havde båndoptagere/afspillere (kassette- eller spole-). Kun ca. 6 pct. af bibliotekerne havde video-apparatur.

⁵⁾ Ved siden af bibliotekernes egen aktivitet kan nævnes, at der i en del kommuner gøres opmærksom på bibliotekets tilbud, når kommunen annoncerer. Dertil kan nævnes statens annoncering i landets dagblade, og statens tv- og radio-spots i programmet OBS, hvor der henvises til bibliotekerne i forbindelse med udsendelse af brochurer.

Arbejdsudvalgets bemærkninger

Man erkender, at det er meget dyrt at anskaffe video-udstyr. Selv om video-markedet vokser, er det de færreste biblioteker, som i øjeblikket har råd til at anskaffe det.

Man anbefaler bibliotekerne at an-

skaffe lydbånds- apparatur og andre tekniske hjælpemidler, f. eks. **forstørrelsesapparater**, der er til stor hjælp for de svagtseende. Man kan på denne måde forholdsvis billigt betjene synshæmmede og læsesvage grupper. (Se note 3 om lydavisers side 15).

3. Biblioteksundersøgelsen i uge 3 og 4 1980 (spørgsmålene 16-20)

Spørgsmål 16

Hvor mange henvendelser fra borgerne om offentlige (kommunale, amtskommunale og statslige) anliggender modtog hovedbiblioteket og filialerne tilsammen i uge 3 og 4 (d. 14.-26. januar 1980)?

Spørgsmål 17

Hvor mange af hver af følgende typer spørgsmål drejede henvendelserne, som er nævnt i spørgsmål 16, sig om?

- 1) Spørgsmål om adresse og telefonnum-
mer på en offentlig myndighed.
- 2) Spørgsmål om benytters rettighe-
der/pligter i en konkret sag.
- 3) Generelle spørgsmål om den gældende
lovgivning på et område.
- 4) Andre spørgsmål.

Spørgsmål 18

Hvor mange af henvendelserne, som er nævnt i spørgsmål 16, foregik pr. telefon, skriftligt eller personligt?

Spørgsmål 19

*Har der været særlige lokale forhold, som kan have haft betydning for antallet/ar-
ten af henvendelser til biblioteket i de 2
uger (f. eks. aktuelle sager i kommunalbe-
styrelsen, lokal annoncering)?*

Spørgsmål 20

*Hvor mange gange i uge 3 og 4 har bibli-
oteket kontaktet kommunen, amtskommu-*

*nen eller en statslig myndighed for at be-
svare et spørgsmål fra en benytter?*

Henvendelser fra enkelte biblioteker til spørgeskemaredaktionen umiddelbart før undersøgelsesperioden og kommentarer fra andre biblioteker i svar-materialet viser en vis (mindre?) usikkerhed omkring tællingsmåden. Der har muligvis især været tale om en usikkerhed, der mere giver sig udslag i fordelingen af henvendelserne som foreslået under spørgsmål 17 og rokker derfor sandsynligvis ikke ved hovedresultatet i spørgsmål 16.

Det samlede antal henvendelser svarer til ca. 1 henvendelse pr. 1.000 indbyggere.

Det må dog erindres, at undersøgelsen ikke har talt de biblioteksbenyttere, der betjener sig selv og derfor bør lægges til med en ukendt faktor.

Det må tillige erindres, at kun 1/3 af de biblioteker, der svarer på spørgsmål 19, mener at særlige lokale forhold kan have haft betydning for antallet af henvendelser. Det er nemlig en almen erfaring i bibliotekerne, at f. eks. de kommunale valg og offentlige valg i det hele taget øger antallet af henvendelser til bibliotekernes oplysningstjeneste.

Som kommentar til resultatet under spørgsmål 18 er det oplyst fra Kommune Information på Stadsbiblioteket i Lyngby, at man efter oprettelsen af Kl havde flest personlige henvendelser, men siden har fået flest telefoniske. Det kan tilføjes, at man på centralbiblioteket i

Esbjerg, hvor man på læsesalen i en 15 års periode har ført almindelig og konstant løbende statistik på antallet af henvendelser til oplysningstjenesten, har årelang erfaring for, at ca. 75 pct. af henvendelserne sker pr. telefon.

Umiddelbart kan antallet af gange, hvor kontakt til kommune, amtskommune eller en statslig myndighed har været nødvendig, som oplyst under spørgsmål 20, forekomme ringe i forholdet til det totale antal henvendelser fra publikum

(147 mod 4.377), nemlig 3 pct.

Det må imidlertid antages, at henvendelserne som specificeret under spørgsmål 17:1, 17:3, og 17:4 næppe har dokumenteret behov for kontakt til myndighederne. De 147 henvendelser skal derfor antagelig primært vurderes i forhold til tallet 873 under spørgsmål 17:2, og i så fald har man hver 6. gang haft brug for bistand fra eller kontakt til den kommunale, amtskommunale eller statslige forvaltning.

4. Bibliotekernes organisaton/fordeling af arbejdsopgaver vedr. offentlig information (spørgsmålene 4 + 7 + 13 + 14 + 15 + 21).

Spørgsmål 4

Har biblioteket aftalt med kommunen/ amtskommunen/statsligemyndigheder, at det automatisk får tilsendt alt skriftligt materiale af almindelig interesse (f. eks. vedtægter og rapporter)?

Svarene på dette spørgsmål viste klart, at bibliotekerne i størst udstrækning har fået aftaler med kommunen. Det havde 160 eller 66 pct. af de svarende 242 biblioteker. 94 eller 39 pct. havde en aftale med amtskommunen. Medens kun 12 eller 5 pct. havde aftale med statslige myndigheder. Af disse 12 befandt kun 1 sig i Københavns amt. Resten var fordelt over landet med Storstrøms og Frederiksborg amter i toppen hver med 3 biblioteker.

Arbejdsudvalgets kommentar

Selv om besvarelserne som sagt synes at pege på, at det som venteligt er nemmest at få en aftale med sin egen kommune, er det dog bemærkelsesværdigt, at 34 pct., eller over Vi, ikke havde det. De amtskommunale, og statslige myndigheder er det forståeligt nok lidt sværere at få hold på.

Man kunne måske nok ønske sig en fast afleveringspraksis, men det er næp-

pe i praksis muligt at få en sådan aftale med alle statslige myndigheder.⁶⁾

Spørgsmål 7

Er der udpeget en bestemt bibliotekar til at sørge for, at hovedbiblioteket/filialerne er forsynet med materiale fra offentlige myndigheder f. eks. kommunalt materiale, statens publikationer, de gratis brochurer?

En mulig fejlkilde er, at der i spørgsmålet bruges betegnelsen »bibliotekar«. Flere biblioteker, måske nok de større, kan f. eks. tænkes at have en biblioteks-assistent til at udføre dette arbejde. Her til kommer, at mange helt små biblioteker kun har 1 bibliotekar, som så må »udpege« sig selv og derfor kan tænkes at have svaret »nej«.

61 biblioteker (25 pct.) har dog udpeget en bibliotekar, medens dette ikke er tilfældet i de resterende 181 biblioteker.

Af de 61 har 53 udpeget 1 bibliotekar, 6 har 2 og 1 bibliotek har flere til at varetage dette arbejde.

Arbejdsudvalgets kommentar

For at få en fornuftig arbejdsgang, således at tingene bliver gjort og de offentlige myndigheder har en kontaktperson at henvende sig til, er det væsentligt, at hvert enkelt bibliotek lader et medlem af

⁶⁾ Statens Informationstjeneste kunne måske undersøge om en statslig aftale er mulig f. eks. en aftale med Direktoratet for Statens Indkøb, se side 10.

personalet få ansvaret for materialeforsyningen fra det offentlige.

Spørgsmål 13

Bliver biblioteket benyttet af kommunen som det sted, hvor borgerne først og fremmest skal kunne henvende sig for at blive orienteret om lokale spørgsmål?

Hertil svarede 195 eller 81 pct. nej, i kun 47 tilfælde havde biblioteket denne funktion.

De 47 ja-svar fordeler sig ujævnt ud over landet uden åbenbar sammenhæng med f. eks. folketallet. I både København og Frederiksberg kommuner svares der ja, men i Københavns amt derudover findes 4 biblioteker, der har fået tildelt denne opgave. Højest ligger Vestsjællands amt med 7 biblioteker ud af i alt 22. Dernæst kommer Frederiksborg og Fyns amter med hver 5 biblioteker ud af henholdsvis 19 og 30.

Arbejdsudvalgets kommentar

Spørgsmålet er meget uklart formuleret. Besvarelsen er naturligvis udtryk for, hvordan bibliotekerne selv opfatter situationen, men det kan tænkes, at efterhånden som bibliotekerne får befæstet deres rolle i hele informationsprocessen, så vil antallet af biblioteker med denne funktion stige.

I betænkning nr. 798 om kommunalt nærdemokrati peges på bibliotekerne som det sted, hvor alt materiale er samlet. Borgerne burde altid kunne få alt materiale på bibliotekerne.

Spørgsmål 14

Har kommunen et selvstændigt informationskontor eller informationsbutik?

Hvis ja, samarbejder biblioteket og det kommunale informationskontor/informationsbutikken?

Beskriv dette samarbejde:

Kun 17 ud af 242 biblioteker svarede, at der var et selvstændigt informationskontor eller informationsbutik i kommunen. Ser man på den geografiske fordeling, så er der udover Københavns kommune i Københavns amt 3 informationsbutikker (Albertslund, Ishøj og Søllerød), i Vejle amt 2 (Horsens og Vejle), i Vestsjællands amt 2 (Fuglebjerg og Haslev), Roskilde amt 2 (Ramsø og Roskilde) og i Århus amt 2 (Nørre Djurs og Århus). Derpå kommer Ribe amt med Grindsted, Sønderjyllands amt med Augustenborg, Ringkøbing med Videbæk, Frederiksborg med Jægerspris og Odense amt med Odense. Det er altså langt fra altid i de største kommuner de selvstændige informationsbutikker findes.

Af disse 17 svarer kun 8, at der er et samarbejde mellem biblioteket og det kommunale informationskontor/Abutik.

Dette samarbejde udfolder sig meget forskelligt. Flere steder udveksler man materialer, eller samarbejdet består i, at man henviser til biblioteket udenfor de kommunale forvaltningers normale åbningstid. Et sted udgiver man i fællesskab en informationsavis, der husstandsomdeles. Enkelte steder formidles samarbejdet ved enkelte personer: »Stadsbibliotekaren er medlem af kommuneinformationsgruppen«, »1 bibliotekar arbejder halvt i informationsbutikken, halvt i biblioteket« eller »en jurist i informationsbutikken fordeler alt relevant materiale«.

Arbejdsudvalgets konklusion

Som en konklusion mener arbejdsudvalget, at når der er oprettet selvstændigt informationskontor, er det væsentligt, at der finder et samarbejde sted.

Man bør også overveje, om der altid skal være informationskontorer i små kommuner. Måske bør kun større kommuner, med et vist større befolkningsunderlag, have et selvstændigt informationskontor.⁷⁾

Spørgsmål 15

Har embedsmænd fra den kommunale forvaltning haft »træffetid« på biblioteket, hvor borgerne kunne henvende sig med spørgsmål?

Hertil svarede 238 nej og kun 4 ja. Det er jo flere steder sådan, at *politikerne* har visse faste træffetider, men det foregår som regel i kommunens lokaler. Bortset fra den ugentlige aftenåbning, som vist findes i de fleste kommuner, plejer embedsmændene derimod ikke »at tage imod«. Der kan dog nævnes enkelte eksempler, som når personale fra skatteforvaltningen tager ud på plejehjem og skoler for at rådgive ved udfyldelsen af selvangivelsen.

Det kan være en forklaring, at forvaltningens personale ude på biblioteket vil mangle det nødvendige baggrundsmateriale til besvarelse af spørgsmål.

Arbejdsudvalgets kommentar

Materialet er for spinkelt til at drage en konklusion. Der er tale om en forsøgs-virksomhed. Bibliotekets væsentligste opgave er her en henvisningsfunktion, se nedenfor.

Spørgsmål 21

har biblioteket lavet et kartotek over kontaktpersoner i de kommunale og/eller statslige forvaltninger som hjælp ved henvendelser?

Det er der kun 5 biblioteker, der har. 237 biblioteker svarer negativt på dette spørgsmål.

Set i lyset af bibliotekernes henvisningsfunktion, som bl. a. nævnes under spørgsmål 15, kan det virke ret upraktisk at så få har udarbejdet en oversigt over kommunale og andre nøglepersoner.

Enkle spørgsmål vil bibliotekets personale naturligvis ofte kunne besvare på stedet. Men meget ofte vil hjælpen bestå i at lede borgeren frem til netop den person, som har med det specielle problem at gøre.

Arbejdsudvalgets anbefalinger

Enkle og overskuelige oversigter over den lokale kommunale forvaltning, med angivelse af, hvilke opgaver de enkelte forvaltningsgrene har, kan anbefales. Sådanne findes i øvrigt allerede i mange kommuner.

⁷⁾ Se erfaringerne fra Lyngby, bilag 3.

5. Bibliotekernes forslag til forbedring af den offentlige information (spørgsmål 24).

Spørgsmål 24

Har biblioteket forslag til, hvordan den offentlige information via bibliotekerne kan forbedres?

Svarene på dette spørgsmål varierer meget i omfang. Ofte er det i virkeligheden forbedringer af allerede eksisterende funktioner, der foreslås side om side med helt nye ideer.

Der er ikke forsøgt nogen opdeling i det følgende af de to kategorier, som fremlægges samlet ordnet i emnegrupper.

Arbejdsudvalget betragter bibliotekernes forslag i forbindelse med dette spørgsmål som et idékatalog til forbedring af den offentlige information.

Registrering

Mangelen på registrering af materialerne fra det offentlige er et emne, der ustandselig dukker op i besvarelsene.

Der foreslås udgivelse af en »folketingsavis« og som eksempel bliver der henvist til den svenske »Från Riksdag & Departement«. »Folketingsavisen« skulle indeholde en lettilgængelig oversigt over arbejdet i folketinget samt løbende en registrering af nye offentlige publikationer. (Se nedenfor note 8).

Et andet forslag er en ajourført kommunal »Impressa«, der som tillæg til den eksisterende, og i denne henseende mangelfulde, »Impressa publica« skulle registrere alt kommunalt og amtskommunalt materiale.

En tredje mulighed er en altomfattende central registrering af offentligt materiale gennem Dansk Bogfortegnelse og Kommunal Litteraturservice.

Den nuværende registrering anses generelt for utilstrækkelig. Staten burde eventuelt selv overtage udgivelsen af registre til lovstof m.v., og et meget vigtigt redskab som »Ministerialtidende« bliver »mindre og mindre« og kommer med for store forsinkelser, siges det.

Registrene til Lovtidende og Ministerialtidende er for svære at bruge, der savnes anvendelse af almindelige dagligdags ord og begreber. Disse burde indarbejdes i registrene, som i øvrigt bør henvises til love med angivelse af lovens navn og data.

Endelig bør mange offentlige publikationer indeholde *forkortelseslister* og *ordlister* med forklaringer og definitioner.

Pligtaflevering

En pligtafleveringsordning, gerne omfattende såvel stat som kommune og amts-

⁸⁾ En del af disse forslag kan tænkes imødekommet, når det drejer sig om den foreløbige oversigtlige information, med det tillæg til Statstidende, som Statens Informationstjeneste vil udgive fra efteråret 1982.

Tillægget skal udkomme ca. 2 gange om måneden eller med ca. 20 numre årligt. Det skal indeholde en systematisk oversigt over nye love m.v. af almen interesse, således at »erhvervsliv, interesseorganisationer, undervisnings- og biblioteksverdenen og den enkelte interesserede borger kan blive orienteret om samtlige nye publikationer inden for de pågældendes interessefelter«, som det hedder i et notat fra Det administrative Bibliotek af 27. januar 1981.

kommune, ønskes af mange. Det er tilsyneladende alt for svært at få faste aftaler med de offentlige myndigheder om aflevering af materiale og endnu sværere åbenbart at overholde de indgåede aftaler.

Et enkelt bibliotek (Fyns amt) foreslår »gratis tilsendelse af Lovtidende, Statstidende og Karnovs lovsamling«! (Se nedenfor note 9).

I øvrigt ønskes mere materiale end hidtil, herunder »alle kommunale publikationer, ikke kun budgetter, regnskaber, udbygningsplaner og beretninger. Men f. eks. alt, hvad der tilsendes den lokale dagspresse« (Århus amt).

Et enkelt bibliotek (Storstrøms amt) ønsker ligefrem en *lov om pligtaflevering* fra kommuner.

/ god tid

Det nævnes af mange, hvor uhyre vigtigt det er, at bibliotekerne modtager materialet fra de offentlige myndigheder i god tid.

Dvs. helst før eller i det mindste samtidig med presse, radio og tv. Der nævnes nogle eksempler på, at materialet er kommet efter den offentlige omtale: U 90, »Dansk økonomi«, »Detailpriser«.

Ministerialtidende er - som også nævnt ovenfor - for forsinket.

Helt galt er det, når bibliotekerne modtager »udsolgtmeldinger« eller klausulering på offentligt materiale, der har været omtalt f. eks. i pressen.

Flere erindrer om aktualitetskravet i biblioteksloven, og det nævnes, at *forhåndsorientering* om, hvad der kommer, vil være en stor hjælp.

Sproget

Det sprog, der anvendes i offentlige publikationer, er generelt for svært. Der er for få dagligdags ord, og der savnes forkortelses- og ordlister i flere publikationer.

Der tales f. eks. om »uforståelige lovtekster« (Ribe amt) og en afdeling i Københavns kommunes biblioteker ønsker »materialet mere forståeligt og kontant orienteret«.

Der foreslås ansættelse af en »ikke-jurist« som konsulent ved udarbejdelse af registre for at fremme anvendelsen af mere »gængse« udtryk. En bibliotekar?

Træffetid

Set i forhold til hvor få (4) biblioteker, der på spørgsmål 15 angav, at embedsmænd fra den kommunale forvaltning havde haft »træffetid« på biblioteket, er det bemærkelsesværdigt, hvor mange der foreslår en sådan ordning indført som en forbedring af den offentlige information.

Flere foreslår, at både ansatte og politikere holder træffetid på biblioteket. Og ordningen kan evt. udvides med arrangementer f. eks. i form af debataftener, hvor nye love gennemgås eller kommunale planer forelægges. Se nærmere under spørgsmål 15.

Kontaktpersoner

Også her er der tilsyneladende stor afstand mellem ønsker og virkelighed.

Kun 5 biblioteker angav som svar på spørgsmål 21, at man havde »kartotek« over kontaktpersoner i de offentlige forvaltninger. Nu kan grunden jo godt være den, at mange flere har ganske godt check på en række kontaktpersoner, blot

⁹⁾ Statens Informationstjeneste vil udsende Statstidende gratis til alle hovedbiblioteker (og måske alle filialer, hvis økonomien tillader det).

ikke i en så formaliseret form som spørgsmål 21 angiver.

Der er i hvert fald mange som synes, det ville være en god ide at have faste kontaktpersoner at henvende sig til.

Det foreslås, at der afholdes møder mellem personalet i de kommunale forvaltninger og bibliotekspersonalet i de kommunale forvaltninger og bibliotekspersonalet, for at man kan lære hinanden bedre at kende.

Et enkelt bibliotek (Bornholms amt) foreslår, at bibliotekarere får lejlighed til »erhvervspraktik« i den lokale forvaltning for at lære arbejdsområderne at kende og få personlige kontakter, så der bliver bedre mulighed for at formidle forbindelsen mellem borger og forvaltning.

PR

Det foreslås, at der oplyses mere og bedre om, hvad bibliotekerne kan yde inden for informationsområdet. Det gælder både overfor borgerne i lokalsamfundet og overfor kommunen for at øge administrationens kendskab til biblioteket.

Dernæst nævnes *udstillingsvirksomhed*, *pressemeddelelser*, og der foreslås central fremstilling af plakater og foldere.

Der er forslag om (Gentofte), at »Statens Informationstjeneste får en fast *spalteplads* i hovedstadsbladene i lighed med den informationsoversigt flere kommuner bringer i lokalbladene. Den skulle bl. a. indeholde: Ugeplan for folketinget, DSB-oversigter, reklame for nye pjecer med angivelse af, hvor de kan afhentes (bl. a. på bibliotekerne)«.¹⁰⁾

Vejviser

Det foreslås, af flere biblioteker, at der årligt udgives en »vejviser til statslige institutioner, offentlige udvalg m.m.«

Et bibliotek (Lyngby) nævner, at man i Norge har noget i den retning, »Hvem svarer på hvad i staten«. (Oslo, 1976), og henviser i øvrigt til kronik af Jan Eggers i Berlingske Tidende den 31. august 1979 om »Det offentlige vildnis«. Jan Eggers foreslår i sin kronik bl. a. udarbejdelse af en sådan vejviser.

Kurser

Det nævnes af flere, at det er vigtigt, at bibliotekspersonalet får lejlighed til at deltage i kurser, seminarer og anden efteruddannelse om offentlig information. Der henvises til Den kommunale Høj-skole i Grenå som et sted, hvor sådanne kurser kunne foregå.

Desuden er ovenfor under »Kontaktpersoner« foreslået en ordning med »erhvervspraktik« for bibliotekspersonale i den kommunale forvaltning.

Opbevarings- og kassationsvejledninger

Sådanne vejledninger kunne tænkes udsendt til bibliotekerne. Formen kunne være som forældelses-/aktualitetslister udsendt i nyhedsbrevene fra Statens Informationstjeneste. Flere biblioteker er usikre med hensyn til, hvornår materialet er forældet og/eller erstattet af nyt.¹¹⁾

Diverse forslag og ønsker

Derudover kan der registreres en række forskellige ønsker og forslag.

Flere peger på den betydning *lyd- og video-optagelser* på bånd kunne have for informationsformidlingen, og der fore-

¹⁰⁾ En del af disse forslag kan tænkes imødekommet i et tillæg til Statstidende, se note 8, side 25.

¹¹⁾ Statens Informationstjeneste er begyndt at udarbejde forældelses- og aktualitetslister i forbindelse med udsendelse af brochurereol.

slås en kommunal »lydavis« med informationer.

Også *lokalerne* har stor betydning for mulighederne for at fremlægge materialet på en ordentlig måde, så publikum lægger mærke til det og benytter det.

Flere ønsker bedre og større *lokaler*, et par et nyt *hovedbibliotek*, mere *personale* samt længere *åbningstid*.

Hvad *åbningstiden* angår, er det en selvfølge, at dersom biblioteket skal kunne udføre sin opgave som et væsentligt led i den offentlige informationsvirksomhed, så må man holde biblioteket åbent, så alle befolkningsgrupper kan komme til at benytte det.

Flere fastslår, at mange styrelser og direktorater har lagt en udmærket informationsvirksomhed for dagen. Her nævnes (Gentofte) især Miljøstyrelsen og Planstyrelsen. Det ville være »uhyre gavnligt, hvis flere styrelser, direktorater m.v. ville følge denne udvikling«.

Man skal være opmærksom på *oplagte emner* ved udgivelse af pjecer, foldere m.v. Der foreslås emner som »efterløn« og »boligydelser til pensionister« og flere pjecer om *lovforberedende arbejde* som f. eks. »småbørn i Danmark«.

Endelig ønsker mange, at bibliotekerne informationsvirksomhed må blive *fastsat ved lov*.

Statens Informationstjeneste

Afrundende kan det være på sin plads at se på, hvor SI er henne i alt dette.

Mange foreslår, at SI »styrkes«. SI må f. eks. »bemyndiges«, hedder det, til at udføre opsøgende arbejde. »Den bør i højere grad selv kunne tage fat på huller og mangler i den offentlige informationsvirksomhed. Den bør kunne koordinere fælles informationsbestræbelser« (Gentofte).

Der efterlyses »en *overbygning* indenfor den offentlige information, ligesom man har fag- og forskningsbiblioteker som overbygning inden for næsten alle andre områder« (Lyngby).

Det er i det hele taget vigtigt i disse år, hvor den offentlige information udbygges, at man har en *fast struktur* og et udbygget, nært samarbejde mellem statsadministrationen og bibliotekerne.

Der skal oplyses mere, mere *publicity* om SI og dens virksomhed. *Kontakten* mellem SI og folkebibliotekerne skal udbygges.

Mange ønsker også distributionen af materiale forbedret og mere oplysning om, hvor det forskellige materiale kan fås, en »brochureoplysningstjeneste« (Frederiksborg amt).

Arbejdsudvalgets konklusion

Ud fra de fremsatte forslag må arbejdsudvalget under dette punkt drage følgende konklusion:

Bedre registrering, pligtaflevering, vejviser, bedre sprog er det mest ønskede.

Statens Informationstjeneste skal være styrket og centralt placeret, gerne med en slags »overbygningsfunktion« som et offentligt »servicecenter«.

Samarbejdet mellem det offentlige og bibliotekerne skal udbygges og styrkes og på lokalt plan skal man lære hinanden og hinandens opgaver bedre at kende.

En velfungerende, *central* distribution af alt offentligt materiale kunne ønskes. Gerne suppleret med udsendelse af nyhedslisters og kassationslisters. Kan Direktoratet for Statens Indkøb og dets boghandel evt. komme ind her?

Siden undersøgelsen sluttede, er der sket en vis udvikling. Et forslag til ny bibliotekslov har placeret informations-

formidlingen som en vigtig biblioteksopgave. Registreringen af lovstof er under udvikling med »Schultz datalex« og

»Det juridiske Informationssystem«.

Men mange helt enkle og lokale processer fungerer endnu ikke tilfredsstillende.

Hovedbibliotek	Navn Hele landet		
	Adresse		
Skemaet er udfyldt af	Navn		Dato
	Kommune/betjeningsområde		
Antal indbyggere i kommunen/betjeningsområdet	Pr. 1/1-80: 5.121.941 = 5.121.900		
reg. biblioteker			
Antal biblioteker	242 (af ialt 247)	Antal bogbusser	

1. Hvilke af følgende publikationer abonnerer hovedbiblioteket på/bliver sendt til hovedbiblioteket? Findes de til udlån på hovedbiblioteket? Er de lagt frem på hovedbiblioteket til gratis uddeling?	Findes på hovedbiblioteket (sæt X)		Findes til udlån (sæt X)		Lagt frem til gratis uddeling (sæt X)	
	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
a) fra kommunalbestyrelsen						
- dagsordener/referater fra kommunalbest. møder	237	5	32	210	39	203
- dagsordener/referater fra udvalgenes møder	34	208	6	236	2	240
- budgetter og regnskaber	237	5	126	116	4	238
- kommuneplaner/lokalplaner/udbygningsplaner	239	13	120	122	12	230
b) fra amtskommunen						
- dagsordener/referater fra amtsrådets møder	220	22	24	218	6	236
- dagsordener/referater fra udvalgenes møder	35	207	2	240	-	242
- budgetter og regnskaber	201	41	68	174	4	238
- regionplaner/udbygningsplaner	227	15	130	112	8	234
c) fra folketing og ministerier/styrelser						
- Folketingstidende	80	162	19	223		
- Lovtidende A	116	126	32	210		
- Lovtidende B	85	157	18	224		
- Lovtidende C	76	166	18	224		
- Ministerialtidende	98	144	22	220		
- Statstidende	182	60	53	189		
- alle betænkninger	40	202	128	114		
- nogle betænkninger	171	71	127	115		
d) fra private forlag						
- Karnovs Lovsamling	218	24	114	128		
- Schultz' lovorientering	105	137	19	223		
- Topsøe-Jensens lovregister	131	111	14	228		

2. Hvilke af følgende publikationer findes på bibliotekets filialer? Findes de til udlån fra filialerne? Er de lagt frem i filialerne til gratis uddeling?	Findes på filialerne (sæt X)		Findes til udlån på filialerne (sæt X)		Lagt frem til gratis uddeling på filialerne (sæt X)	
	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
a) fra kommunalbestyrelsen						
- dagsordener/referater fra kommunalbest. møder	184	27	24	187	22	189
- dagsordener/referater fra udvalgenes møder	21	190	7	204	1	210
- budgetter og regnskaber	152	59	51	160	3	208
- kommuneplaner/lokalplaner/udbygningsplaner	160	51	53	158	4	207
b) fra amtskommunen						
- dagsordener/referater fra amtsrådets møder	91	120	13	198	2	209
- dagsordener/referater fra udvalgenes møder	13	198	-	211	1	210
- budgetter og regnskaber	64	147	18	193	1	210
- regionplaner/udbygningsplaner	93	118	44	168	3	208
c) fra folketing og ministerier/styrelser						
- Folketingstidende	2	209	-	211		
- Lovtidende A	8	203	2	209		
- Lovtidende B	4	207	1	210		
- Lovtidende C	3	208	1	210		
- Ministerialtidende	6	205	1	210		
- Statstidende	31	180	11	200		
- alle betænkninger	-	211	-	211		
- nogle betænkninger	48	163	35	176		
d) fra private forlag						
- Karnovs Lovsamling	87	124	42	169		
- Schultz' lovorientering	15	196	5	206		
- Topsøe-Jensens lovregister	32	179	1	210		

3. Beskriv kortfattet hvor biblioteket opbevarer de publikationer, som er nævnt i spørgsmål 1 og 2.
Hvis der findes et særligt hjørne eller særlige hylder, hvor publikationerne lægges frem skrives a) hvor meget plads der er (m²/hyldemeter), b) hvor i biblioteket dette hjørne/disser hylder er placeret (fx ved indgangen/i læsesalen/i udlånet) og c) hvilke publikationer man samler i det offentlige hjørne/hylder, og hvor resten opbevares.

12 biblioteker svarer ikke.

1 bibliotek svarer, at biblioteket ikke har nogen særlig plads til publikationerne.

229 biblioteker svarer på spørgsmålet.

a) 56% af bibliotekerne angiver at have en særlig plads til publikationerne (f.eks. 2 m², 6 hyldemeter + 1 opslagstavle). Af disse har ca. 25 biblioteker ret god plads til publikationerne (f.eks. 10-30 m², 10-30 hyldemeter, borde og opslags-tavler).

b) Ca. 12% af bibliotekerne kalder stedet/pladsen, hvor det offentlige materiale er anbragt, "kommunal information", "offentlig information" o.lign.

c) Det er navnlig det aktuelle kommunale og amtskommunale materiale, man anbringer samlet.

4. Har biblioteket aftalt med kommunen/amt-kommunen/ statslige myndigheder, at det automatisk får tilsendt alt skriftligt materiale af almindelig interesse (fx vedtægter og rapporter)?		(sæt X)	
	Aftalt med	JA	NEJ
	kommunen	160	82
	amtskommunen	94	148
	statslige myndigheder.	12	230

5. Udleverer biblioteket nødvendige papirer fra offentlige myndigheder fx ansøgningsskemaer, blanket til selvangivelser og lign.?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	5	237
Hvis ja, hvor mange forskellige papirer har biblioteket til udlevering?..5.biblioteker:.....	Antal papirer 1,1-2,4,4-5,9	

6. Hvor lægger biblioteket de brochurer, som bliver fremstillet af kommunale og statslige myndigheder til gratis uddeling? (Beskriv kortfattet for både hovedbibliotek og filialer/bogbusser).
18 biblioteker svarer ikke.
4 biblioteker fremlægger ikke de gratis brochurer.
220 biblioteker svarer, at de fremlægger de gratis brochurer. Dette gælder stort set også for disse bibliotekers filialer og bogbusser.
De gratis brochurer fremlægges på iøjnefaldende steder (ved indgangen, ved skranken, på kartoteket o.lign.).

7. Er der udpeget en bestemt bibliotekar til at sørge for, at hovedbiblioteket/filialerne er forsynet med materialet fra offentlige myndigheder fx kommunalt materiale, statens publikationer, de gratis brochurer?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	61	181
Hvis ja, hvilket materiale tager den pågældende bibliotekar sig af?		
1 bibliotek svarer ikke på, hvad den (de) pågældende bibliotekar(er) tager sig af.		
53 biblioteker har udpeget 1 bibliotekar.		
6 biblioteker har udpeget 2 bibliotekar(er).		
1 bibliotek har udpeget flere bibliotekar(er). Se iøvrigt amtsskemaerne.		

Uden filial: 31

Uden bogbus: 186

8. Har biblioteket (også filialer/bogbusser) hængt skilte, plakater eller lign. op for at gøre benyttet opmærksomme på, hvor publikationer og brochurer fra offentlige myndigheder findes?		(sæt X)	
		JA	NEJ
	I hovedbiblioteket	108	134
	I filialerne	50	161
	I bogbusserne	16	40

9. Har biblioteket selv lavet særlige udstillinger med materiale fra offentlige myndigheder (fx præsentation af publikationer, avisdebatter, anmeldelser)?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	75	167
Hvis ja, hvor mange forskellige udstillinger i 1979? 57 biblioteker svarer:.....		
Heraf 3 biblioteker: 0 gange i 1979, 2 biblioteker: ?, 17 biblioteker: 1 gang, 15: 2 gange, 2: 2-3 gange, 7: 3 gange, 1: 3-4 gange, 1: 4 gange, 1: 4-6 gange, 1: 5-6 gange, 1: 6 gange, 1: 10 gange, 1: 11 gange, 1: 33 gange, 1: jævnligt, 2: løbende.		
Se iøvrigt bilag 2.		
Hvis ja, hvilke emner drejede udstillingerne i 1979 sig om? 1 bibliotek svarer: ikke noteret,		
68 biblioteker svarer på, hvilke emner udstillingerne drejede sig om. Se side 26 i redegørelsen og evt. i amtsskemaerne.		

10. Har der været annonceret i den lokale presse om bibliotekets tilbud vedr. offentlig information?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	83	159
Hvis ja, hvor mange gange i 1979? 52 biblioteker svarer: heraf 42 biblioteker: ca. 448-471 gange tilsammen, 2 biblioteker: ?, 1: fast annonce, 1: 1 gang om ugen, 2: løbende, 4: i forbindelse med kommune-, lokalplaner eller dagsordener. Se bilag 2.		
11. Har biblioteket udsendt pressemeddelelser eller artikler til den lokale presse om bibliotekets tilbud vedr. offentlig information?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	30	212
Hvis ja, hvor mange gange i 1979? 26 biblioteker svarer: heraf 24 biblioteker: 46-48 gange tilsammen, 1 bibliotek: kontinuerligt, 1: almindelig orientering. Se bilag 2.		

12. Hvis offentlige myndigheder producerer lydbånd eller videobånd med offentlig information, har biblioteket så apparatur til at afspille dem?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	108	134
Hvis ja, hvilket apparatur? 104 biblioteker svarer: heraf har 103 biblioteker båndoptagere (kassette- eller spole-), 13 har videoudstyr, 9 har filmfremvisere, 8 lysbilledfremvisere, 1 har fjernsyn uden video, 1 har nødvendigt AV-udstyr, 1 svarer ikke på hvilket apparatur det har, men vil købe video i 1980.		

13. Bliver biblioteket benyttet af kommunen som det sted, hvor borgerne først og fremmest skal kunne henvende sig for at blive orienteret om lokale spørgsmål? Se bilag 2.	(sæt X)	
	JA	NEJ
	46	196

14. Har kommunen et selvstændigt informationskontor eller informationsbutik?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	17	225
Hvis ja, samarbejder biblioteket og det kommunale informationskontor/informationsbutikken?		
8		
5		
Beskriv dette samarbejde:		
8 biblioteker beskriver samarbejdet.		
Se bilag 2 og 3 og iøvrigt amtsskemaerne.		

15. Har embedsmænd fra den kommunale forvaltning haft »træffetid« på biblioteket hvor borgerne kunne henvende sig med spørgsmål?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	4	238

215 biblioteker svarer:

16. Hvor mange henvendelser fra borgerne om offentlige (kommunale, amtskommunale og statslige) anliggender modtog hovedbiblioteket og filialerne tilsammen i uge 3 og 4 (d. 14.-26. januar 1980)? Se bilag 2.	Antal henvendelser
	4.337

158 biblioteker svarer:

17. Hvor mange af hver af følgende typer spørgsmål drejede henvendelserne, som er nævnt i spørgsmål 16, sig om?	
1) Spørgsmål om adresse og telefonnummer på en offentlig myndighed	antal: 513
2) Spørgsmål om benytters rettigheder/pligter i en konkret sag	antal: 873
3) Generelle spørgsmål om den gældende lovgivning på et område	antal: 1.791
4) Andre spørgsmål	antal: 1.086
(Hvis antallet af »andre spørgsmål« er stort, specificeres på emner):	
5) 36 biblioteker specificerer.	antal:
6) Se iøvrigt amtsskemaerne.	antal:
7)	antal:
8)	antal:
9)	antal:

153 biblioteker svarer:

18. Hvor mange af henvendelserne, som er nævnt i spørgsmål 16, foregik pr. telefon, skriftligt eller personligt?	Antal telefoniske	774
	Antal skriftlige	32
	Antal personlige	3.190

183 biblioteker svarer:

19. Har der været særlige lokale forhold, som kan have haft betydning for antallet/arten af henvendelser til biblioteket i de 2 uger (fx aktuelle sager i kommunalbestyrelsen, lokal annoncering)?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	26	157
Hvis ja, hvilke? 23 biblioteker svarer på hvilke lokale forhold, som kan have haft betydning. Se iøvrigt amtsskemaerne.		

20. Hvor mange gange i uge 3 og 4 har biblioteket kontaktet kommunen, amtskommunen eller en statslig myndighed for at besvare et spørgsmål fra en benytter?	Antal gange
	147

21. Har biblioteket lavet et kartotek over kontaktpersoner i de kommunale og/eller statslige forvaltninger som hjælp ved henvendelser?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	5	237

191 biblioteker svarer ja eller nej. (8 ved ikke, 43 svarer ikke).

22. Er den nuværende registrering af offentlige publikationer tilstrækkelig til at besvare benytternes spørgsmål om offentlige anliggender? Se bilag 2.	(sæt X)	
	JA	NEJ
	70	121

241 biblioteker svarer:

23. Registrerer biblioteket selv det materiale, som det modtager fra kommuner/amtskommuner og/eller statslige myndigheder?	(sæt X)	
	JA	NEJ
	111	130

Se bilag 2

Hvis ja, hvilket materiale registrerer det fra 110 biblioteker svarer:

a) kommunerne? 105 biblioteker registrerer materiale fra kommunerne.

b) amtskommunerne? 89 biblioteker registrerer materiale fra amterne.

c) statslige myndigheder? 73 biblioteker registrerer materiale fra statslige myndigheder.
Se iøvrigt amtsskemaerne.

[illegible]

Spørgsmål 9: Har biblioteket selv lavet *særlige udstillinger* med materiale fra offentlige myndigheder (f. eks. præsentation af publikationer, avisdebatter, anmeldelser)?

Hvis ja, hvor mange *forskellige udstillinger* i 1979?

Hvis ja, hvilke *emner* drejede udstillingerne i 1979 sig om?

75 biblioteker svarede ja.

Antal udstillinger fordelt på amtskommuner efter størrelse:

	Indbyggere pr. 1/1 80		Antal*) forskellige udstillinger	Antal*) emner
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>				
Frederiksberg kommune...	88.300		3-4	4
Københavns kommune....	498.900		2	8
<i>Amtskommuner:</i>				
Bornholm	47.700		2	2
Roskilde.....	202.000		3	1 bibliotek ud- stiller jævnligt
				3
Ribe.....	212.600		—	2
Viborg.....	231.500		7-8	8
Storstrøm.....	260.100		6	6
Ringkøbing.....	262.800		5	4
Vestsjælland	277.800		9-11	12
Vejle	325.800		9-10	1 bibliotek ud- stiller løbende
				9
Frederiksborg.....	329.100		12	21
Fyn	453.000		9	18
Nordjylland	481.300		7	13
Århus	573.900		4	20
København	627.200		63-64	1 bibliotek ud- stiller løbende
				50
Hele landet	5.121.900		148-154	2 bibl.: løbende 1 bibl.: jævnligt
				191

*) Note: 57 biblioteker angav, hvor mange forskellige udstillinger de havde i 1979, og 68 biblioteker hvilke emner det drejede sig om. Der er ikke helt sammenfald af de 57 og 68 biblioteker, hvilket forklarer den forskel, der er mellem de to **kolonner**. Vi har fundet det rigtigst at medtage begge kolonner, idet de tilsammen giver et billede af bibliotekernes aktivitet.

Spørgsmål 10: Har der været *annonceret* i den lokale presse om bibliotekets tilbud vedrørende offentlig information?

Hvis ja, hvor *mange gange* i 1979?

83 biblioteker svarede ja.

Antal annonceringer fordelt på amtskommuner efter størrelse:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal annonceringer opgivet i tal/anden beskrivelse	
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Frederiksberg kommune...	88.300	—	—
Københavns kommune....	498.900	—	—
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	30	
Roskilde.....	202.000	24	1 bibl. har fast annonce 1 bibl. annoncerer i f.m. lokal-/kommuneplaner o.l.
Ribe.....	212.600	40–50	
Viborg.....	231.500	30–36	
Sønderjylland.....	249.900	62	
Storstrøm.....	260.100	22	
Ringkøbing.....	262.800	2	1 bibl. annoncerer i f.m. lokalplaner og dagsordener
Vestsjælland	277.800	44–47	
Vejle	325.800	41	1 bibl. annoncerer i f.m. lokal-/kommuneplaner o.l.
Frederiksborg.....	329.100	16	1 bibl. annoncerer løbende 1 bibl. annoncerer i f.m. lokal-/kommuneplaner
Fyn	435.000	52–53	1 bibl. annoncerer løbende
Nordjylland	481.300	16	
Århus	573.900	63–68	
København	627.200	6	1 bibl. annoncerer 1 gang om ugen
Hele landet	5.121.900	448–473	8 bibl.: fast annonce, 1 gang om ugen løbende, i forbindelse m. dagsordener og lokal-/kommune- planer

Spørgsmål 11: Har biblioteket udsendt pressemeddelelser eller artikler til den lokale presse om bibliotekets tilbud vedrørende offentlig information?

hvis ja, hvor mange gange i 1979?

30 biblioteker svarede ja.

Antal pressemeddelelser/artikler fordelt på amtskommuner efter størrelse:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal presse- meddelelser/artikler	
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Bornholm	47.700		
Roskilde	202.000	1	
Ribe	212.600	2-3	
Viborg	231.500	1	
Sønderjylland	249.900	2	
Storstrøm	260.100	4	
Ringkøbing	262.800	1	
Vestsjælland	277.800	5	
Vejle	325.800	14	1 bibliotek: alm. orientering
Frederiksborg	329.100	9	
Fyn	453.000	1	1 bibliotek: kontinuerligt
Nordjylland	481.300	1	
Århus	573.900	1	
København	627.200	1	
Hele landet	5.121.900	46-48	1 bibi.: alm. orientering 1 bibl.: kontinuerligt

Spørgsmål 13: Bliver *biblioteket* benyttet af kommunen, som det sted, hvor borgerne først og fremmest skal kunne henvende sig for at blive *orienteret om lokale spørgsmål*?

46 biblioteker svarede ja.

Disse kommunebiblioteker fordelt på amtskommuner:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal kommunelbiblioteker i alt/heraf bibl., som svarede ja	
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Frederiksberg kommune...	88.300	1	—
Københavns kommune....	498.900	1	—
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	5	1 Rønne
Roskilde.....	202.000	11	3 Hvalsø, Østed, Ramsø
Ribe.....	212.600	10	1 Helle
Viborg.....	231.500	17	4 Bjerringbro, Karup, Skive, Sydthy
Sønderjylland.....	249.900	22	4 Bredebro, Haderslev Rødding, Åbenrå
Storstrøm	260.100	16	3 Møn, Nykøbing F., Rødby
Ringkøbing	262.800	16	1 Egvad
Vestsjælland	277.800	22	7 Dragsholm, Gørlev, Haslev, Holbæk, Stenlille, Tornved, Skælskør
Vejle	325.800	16	4 Juelsminde, Kolding, Lunderskov, Nr. Snede,
Frederiksborg.....	329.100	19	5 Frederiksværk, Helsingør. Hundested, Skævinge, Hørsholm,
Fyn	453.000	30	5 Fåborg, Kerteminde, Sven- borg, Tranekær, Ørbæk
Nordjylland	481.300	26	3 Hals, Løgstør, Års
Århus	573.900	17	1 Gjern
København	627.200	18	4 Dragør, Gentofte, Lyngby, Herlev
Hele landet	5.121.900	247	46

Spørgsmål 14: Har kommunen et selvstændigt informationskontor eller informationsbutik?

Hvis ja, *samarbejder* biblioteket og det kommunale informationskontor/informationsbutikken?

17 biblioteker svarede ja.

*Kommuner med informationskontorer/-butikker fordelt på amtskommuner:*_____

	Indbyggere pr. 1/1 80	Kommuner med informations- kontorer/Abutikker	Samarbejde + / -
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Frederiksberg kommune...	88.300	-	
Københavns kommune....	498.900	Kbh.s kommune	+
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	-	
Roskilde.....	202.000	Ramsø	+
		Roskilde	÷
Ribe.....	212.600	Grindsted	÷
Viborg.....	231.500	-	
Sønderjylland.....	249.900	Augustenborg	÷
Storstrøm.....	260.100	-	
Ringkøbing.....	262.800	Videbæk	
Vestsjælland	277.800	Fuglebjerg	
		Haslev	÷
Vejle	325.800	Horsens	÷
		Vejle	+
Frederiksborg.....	329.100	Jægerspris	÷
Fyn	453.000	Odense	+
Nordjylland	481.300	-	
Århus	573.900	Nørre Djurs	
		Århus	+
København	627.200	Albertslund	+
		Ishøj	+
		Søllerød	+
Hele landet	5.121.900	17 kommuner med informations- kontorer/-butikker	heraf 8 med samarbejde

Spørgsmål 16: Hvor mange henvendelser fra borgerne om offentlige anliggender modtog hovedbiblioteket og filialerne tilsammen i uge 3 og 4 1980?

Antal henvendelser fordelt på amtskommuner efter størrelse:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal henvendelser	Henvendelser pr. 1.000 indbyggere
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Frederiksberg kommune...	88.300	40	0,45
Københavns kommune....	498.900	866	1,74
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	18	0,38
Roskilde	202.000	154	0,76
Ribe	212.600	99	0,47
Viborg	231.500	71	0,31
Sønderjylland	249.900	71	0,28
Storstrøm	260.100	83	0,31
Ringkøbing	262.800	96	0,37
Vestsjælland	277.800	201	0,72
Vejle	325.800	287	0,88
Frederiksborg	329.100	138	0,42
Fyn	453.000	485	1,07
Nordjylland	481.300	240	0,50
Århus	573.900	634	1,10
København	627.200	854	1,36
Hele landet	5.121.900	4.337	0,85

Antal henvendelser fordelt på biblioteker:

56 biblioteker havde 0 henvendelser i uge 3 og 4. 90 biblioteker havde mellem 1 og 10 henvendelser, og 30 biblioteker havde mellem 11 og 20 henvendelser.

30 biblioteker havde mellem 21 og 100 henvendelser, og 5 biblioteker havde over 100 henvendelser, heraf havde 1 bibliotek 866 henvendelser i de 2 uger.

Spørgsmål 22: Er den *nuværende registrering* af offentlige publikationer *tilstrækkelig* til at besvare benytternes spørgsmål om offentlige anliggender?

70 biblioteker svarede ja.

Disse biblioteker fordelt på amtskommuner:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal biblioteker i alt/heraf bibl., som svarede ja	
<i>Udenfor amtskommunerne:</i>			
Frederiksberg kommune..	88.300	1	1
Københavns kommune...	498.900	1	—
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	5	1
Roskilde	202.000	11	3
Ribe	212.600	10	3
Viborg	231.500	17	5
Sønderjylland	249.900	22	8
Storstrøm	260.000	16	5
Ringkøbing	262.800	16	7
Vestsjælland	277.800	22	7
Vejle	325.800	16	6
Frederiksborg	329.100	19	3
Fyn	453.00	30	6
Nordjylland	481.300	26	8
Århus	573.900	17	5
København	627.200	18	2
Hele landet	5.121.900	247	70

Spørgsmål 23. *Registrerer biblioteket selv det materiale, som det modtager fra kommuner/amtskommuner og/eller statslige myndigheder?*

111 biblioteker svarede ja.

Disse biblioteker fordelt på amtskommuner:

	Indbyggere pr. 1/1 80	Antal biblioteker i alt/heraf registrerer	
<i>Udenfor amtskommunerne</i>			
Frederiksberg kommune..	88.300	1	1
Københavns kommune...	498.900	1	1
<i>Amtskommuner:</i>			
Bornholm	47.700	5	1
Roskilde	202.000	11	5
Ribe	212.600	10	5
Viborg	231.500	17	8
Sønderjylland	249.900	22	9
Storstrøm	260.100	16	10
Ringkøbing	262.800	16	6
Vestsjælland	277.800	22	11
Vejle	325.800	16	5
Frederiksborg	329.100	19	12
Fyn	453.000	30	11
Nordjylland	481.300	26	9
Århus	573.900	17	9
København	627.200	18	8
Hele landet	5.121.900	247	111

Den kommunale information i København

Københavns kommunes informationsbutik, Kommune Information, åbnede i november 1975, medens de københavnske biblioteker begyndte i november 1885. Biblioteksvæsenet har således i København 90 års større erfaring for information af borgerne end Kommune Information, hvilket man selvsagt må tage i betragtning i det daglige samarbejde.

Kommune Information er således et supplement til den oplysnings- og informationsvirksomhed, der hidtil har eksisteret. Hertil kommer, at man i Kommune Information - som noget særligt - har samlet samtlige former for ansøg-

ningsformularer, de københavnske borgere kan have brug for.

Samarbejdet mellem biblioteksvæsenet og Kommune Information foregår ud fra en gensidig respekt for det arbejde, hver part udfører, og i erkendelse af, at man supplerer hinanden.

Der er regelmæssig kontakt mellem biblioteksvæsenet og Kommune Information, og herudover holdes der uformelle møder mellem bibliotekarere og personalet i Kommune Information.

Der er således et godt samarbejde og god intern kommunikation baseret i første række på den personlige kontakt mellem medarbejdere.

Gregers Christensen

Samtale med Ramsø bibliotek om bibliotekets samarbejde med Ramsø kommune

Der er et godt samarbejde mellem biblioteket og den kommunale forvaltning. Der er en fast aftale om automatisk aflevering af kommunalbestyrelsens dagsordener og referater til biblioteket. Aftalen omfatter også budgetter, forslag til lokalplaner, undervisningsplaner og lign. Kommunens udvalgsdagsordener indgår dog ikke i aftalen. Disse betegnes som fortroligt materiale.

Ramsø kommune udgiver et blad, Ramsø-bladet, som udkommer 10 gange

om året. Kommunalbestyrelsen har nedsat et bladudvalg, som redigerer bladet. Bladudvalget har repræsentanter for samtlige politiske partier, uanset om disse partier er repræsenteret i kommunalbestyrelsen.

Biblioteket er med i redaktionen af Ramsø-bladet, som husstandsomdeles. Bladet indeholder bl. al referat af kommunalbestyrelsens møder, oplysninger fra den kommunale forvaltning, indlæg fra politiske partier, læserbreve, aktivitetskalender osv.

Kommune Information, Rådhuset, Odense

Kommune Information i Odense har fast tilknyttet en bibliotekar. Bibliotekaren er ansat under centralbiblioteket, hvor vedkommende gør tjeneste 15 timer ugentligt - tjenesten i Kommune Information er ligeledes baseret på 15 timer, men en udvidelse på 10 timer er netop godkendt. Bibliotekaren vil således gøre tjeneste i i alt 25 timer ugentlig i Kommune Information.

Bibliotekaren i Kommune Information har følgende arbejdsopgaver:

A. Generelt:

Varetage opbygning og vedligeholdelse af et system for disponering af informationsmateriale i informationsbutikken.

Assistere ved informationssøgning i informationsbutikken og hjælpe ved alle henvendelser, hvor særlig viden er ønskelig.

B. Specielt:

Koordinere informationsstrømmen mellem bibliotekerne og informationsbutikken.

Foretage stadig å jourføring af det i informationsbutikken opbyggede informationssystem.

Yde speciel assistance, hvor henvendelser i informationsbutikken har relationer til biblioteksmateriale, og hvor henvendelserne kræver særlig indsigt i informations-søgning.

Sørge for, at informationsbutikkens personale til stadighed har indgående

kendskab til bibliotekernes informationsmateriale og -kilder.

I biblioteket er oprettet »Kommune Information« i følgende afdelinger: Hovedbiblioteket for voksne (oplysningen), 10 filialer, 4 bogbusser, lokalhistorisk afdeling, hospitalsbiblioteket, psykiatrisk afdelings bibliotek, musik- og hovedbørnebibliotek.

Alt kommunalt materiale er samlet i specielle reoler med overskriften »Kommune Information«.

Kommune Informations samarbejde med biblioteket er først og fremmest begrundet i bibliotekets decentrale placering og den lange åbningstid. Kommune Information kan på denne måde nå ud til store dele af befolkningen gennem et allerede etableret net.

Pjecer, rapporter, beretninger, småtryk m.m. udgivet af såvel Odense Kommune som andre instanser kan af bibliotekaren ses enten på biblioteket eller i Kommune Information hvorved begge parter informeres.

KI's personale anvender ofte bibliotekets oplysning til besvarelse af spørgsmål stillet til Kommune Information. Oplysningen er den afdeling af biblioteket, hvor bestanden af håndbøger findes, hvilket ofte giver mulighed for en mere omfattende informationsservice.

En del af Kommune Informations informationsformidling sker via udstillinger om kommunens forskellige afdelinger. Disse udstillinger overtages næsten 100 pct. af biblioteket.

Kommunal information

Erfaringer fra Lyngby-Taarbæk

Initiativet til Kommune-information

Af Lars Munkøe

Kommune-information på Stadsbiblioteket i Lyngby åbnede den 1. oktober 1977, og Lyngby-Tårnbæk kommunalbestyrelse, der står bag initiativet, har i første omgang givet institutionen en prøvetid på et år.

Informationsafdelingen skal ses som et led i kommunens bestræbelser på at øge kommunikationen mellem borgere og kommune.

Vigtigheden i offentlig informationsvirksomhed er siden kommunalreformen af 1970 blevet omfattet af stigende interesse. Dette sker i takt med lovvedtagelser, som har til formål at inddrage borgerne mere aktivt i de kommunale beslutninger. I den forbindelse kan »lov om offentlighed i forvaltningen« og »kommuneplanloven« nævnes.

Lyngby-Tårnbæk kommunes informationsvirksomhed sker først og fremmest gennem en omfattende ugentlig annoncering i lokalpressen, gennem udsendelse af pjecer, brochurer etc. og ved afholdelse af borgermøder over vigtige kommunale emner. Og som det sidste nye inden for informationsvirksomheden har kommunen åbnet informationskontoret på Stadsbiblioteket.

Kommune-informations funktionsfelt er skitseret i kommunalbestyrelsens udskrift af beslutningsprotokollen af 14. marts 1977: »... der etableres et afsnit på Stadsbiblioteket, hvor borgerne kan henvende sig og med fornøden vejledning få oplysninger om den kommunale virksomhed gennem fremlagte dagsorde-

ner for kommunalbestyrelsens møder, budgetter, regnskaber, beretninger, vedtægter, forskellige fremlagte forslag, meddelelser om møder, aktiviteter og arrangementer m.v. samt få oplysning om, hvor man kan henvende sig i de enkelte forvaltninger, når borgerne måtte ønske besked herom i forskellige spørgsmål.

Placering, åbningstid og personale

Kommune-information er indrettet i bibliotekets læsesalsafdeling, hvilket er fundet mest hensigtsmæssigt, da læsesalen i forvejen fungerer som oplysningscentral, men også for at kommune-information på den måde kan drage nytte af læsesalens bogsamling - specielt inden for lovstofområdet og inden for de kommunale og statslige håndbøger.

Indretningen af kommune-information på læsesalen omfatter lave reolvægge, der bl. a. ved hjælp af skråhylder er velegnede til udstilling af materiale, et skrivebord med plads til den vagthavende »informations«-bibliotekar, et rundt publikumsbord og to opslagstavler, der skal informere publikum om aktuelle emner inden for kommunen.

Kommune-information følger bibliotekets åbningstider, dvs. hverdage fra 10-20 og lørdag fra 10-16 - endvidere er det muligt at ringe til kommune-information.

Til varetagelse af informationsafdelings opgaver er ansat en bibliotekar på hel tid - hvilket bl. a. på grund af åbningstiderne medfører, at læsesalens øvrige bibliotekarer må gå ind i kommune-informations arbejde.

Reklamekampagnen

En forudsætning for at kommuneinformation fra begyndelsen blev slået fast i borgernes bevidsthed afhang af en vel tilrettelagt reklamekampagne.

I den forbindelse blev der udarbejdet en plakat og en løbeseddel, der i et let tilgængeligt sprog gør rede for informationskontorets virksomhed, og på hvilken måde borgerne kan bruge kommuneinformation.

Plakaten blev ophængt på alle offentlige kontorer og institutioner (børnehaver, skoler, svømmehal, plejehjem etc.) og ligeledes blev løbesedlen lagt frem til almindelig udlevering på steder, hvor der normalt kommer mange mennesker hver dag.

Derudover blev løbesedlen benyttet som reklameannonce i lokalpressen og denne annoncering har nok medført den største effekt.

Endvidere har man ved et pressemøde og ved løbende pressemeddelelser orienteret borgerne om kommune informations virksomhed.

Kommuneinformation er også med i den ugentlige kommunale annoncering i lokalpressen, hvor det i kort notat-form oplyses, hvilke former for materiale der er fremlagt i informationsafdelingen.

Det er hensigten, at kommuneinformation skal have en mere iøjnefaldende placering under den kommunale annoncering fremover i lokalpressen, og at der i løbet af foråret skal iværksættes et nyt reklamefremstød i form af selvstændig annoncering i lokalpressen.

Kommuneinformation ønsker at opnå kontakt med så bred en del af befolkningen som muligt, hvorfor der sættes meget stærkt på PR-virksomheden, som også vil komme til at omfatte opsøgende PR-arbejde på aftenskoler, institu-

tioner, foreninger m.v. På grund af mangel på tid har kommuneinformation indtil nu kun forsøgt sig på aftenskolehold under FOF, hvilket i øvrigt faldt heldigt ud.

I forbindelse med åbningen arrangerede kommuneinformation også en mindre udstilling i bibliotekets forhal, hvor forskellige former for kommunalt materiale var udstillet, foruden en række plancher, der med eksempler på spørgsmål viste, hvilke funktioner kommuneinformation tager sig af.

Udstillingen blev besøgt af et meget stort antal borgere, hvilket nok på et senere tidspunkt bør resultere i en ny udstilling.

Kontakten til den øvrige forvaltning

En af kommuneinformations væsentligste arbejdsopgaver er at vise borgerne rundt i den kommunale forvaltning og at indhente information fra forvaltningens mange afdelinger - funktioner som betinger at personale på læsesalen og i kommuneinformation har et dybtgående kendskab til den kommunale forvaltning, og at der mellem forvaltning og kommuneinformation eksisterer hurtige og gode kommunikationskanaler.

Samarbejdet mellem kommuneinformation og forvaltningen blev tilvejebragt ved et kontaktmøde på kommunens rådhus mellem de af de enkelte forvaltninger udpegede kontaktfolk og læsesalens bibliotekarere.

På dette møde pejlede bibliotekarerne sig ind på de enkelte forvaltningers arbejdsområde gennem spørgsmål, som man i det praktiske arbejde på læsesalen i tidens løb var blevet stillet overfor af lånerne, foruden at de enkelte forvaltninger inden mødet havde tilsendt læsesalens bibliotekarere funktionsbeskrivel-

ser for de enkelte forvaltninger. Ud fra dette materiale blev kendskabet til forvaltningen uddybet gennem spørgsmål og svar.

Arbejdet i kommune-information har bevist og tydeliggjort vigtigheden af en effektiv og god kommunikation med forvaltningen - et forhold som fuldt ud erkendes af alle, som er direkte med i kommunikationsprocessen, og det er hensigten, at der i en overgangstid skal afholdes regelmæssige kontaktmøder, hvor samarbejdet diskuteres og evt. problemer debatteres og søges løst.

Et sådant kontaktmøde blev afholdt i november måned, og på dette møde kunne man såvel fra kommune-informations som fra forvaltningens side konstatere, at kommunikationen fungerer effektivt og tilfredsstillende.

Materiale til kommune-information

Mellem forvaltningen og kommune-information eksisterer en aftale om, at de enkelte forvaltninger automatisk tilsender kommune-information enhver form for materiale, som er af offentlig interesse eller som offentligheden har ret til at få indsigt i. Dog kan der være tale om materiale, som ikke kan tilsendes kommune-information, da det kun foreligger i ét eller meget få eksemplarer, men i de tilfælde skal det være muligt for kommune-information at henvise interesserede borgere til det kontor i forvaltningen, hvor materialet forefindes.

Uden en sådan ordning ville kommune-information ikke være i stand til at leve op til et af sine formål, som er, at borgerne til enhver tid skal have mulighed for at orientere sig i materiale som angår kommunale forhold - herunder også lokalt materiale af ikke-officiel karakter.

Arbejdet i kommune-information

En opgørelse over kommune-informations virksomhed for de første tre måneder viser, at ca. 800 borgere har besøgt kommune-information enten for at stille spørgsmål eller for at orientere sig i fremlagt materiale.

Som tidligere nævnt får kommune-information løbende tilsendt materiale af enhver art fra de forskellige forvaltninger. Her er det vores erfaring at forslag til lokalplaner har størst interesse og endda en meget bred folkelig interesse. Det er så godt som alle aldersgrupper, der kommer og studerer disse lokalplaner og mange låner også et eksemplar med hjem. Alene på én lokalplan har kommune-information haft over 30 forespørgsler.

Undervisningsplaner og kommunens regnskab og budgetter gennemgås også af mange, og ikke mindst dagsordener for kommunalbestyrelsens møder læses af mange borgere. I kommune-information lægger vi stor vægt på konstant at være ajour med hvad der forhandles om i kommunalbestyrelsen, hvorfor kommune-information bl. a. følger disse møder. Det giver en helt anden føling med problemerne og styrker i høj grad hukommelsen for sager der har været behandlet.

Af de mange spørgsmål, der rettes til kommune-information har ca. 100 været forelagt kommune-informations **kontakt**-folk i forvaltningerne inden svar er videregivet til borgerne. Her viser statistikken at hovedparten af disse spørgsmål er af social karakter - specielt omkring bistandsloven og bunder i, at især mange pensionister benytter sig af kommune-information.

Eksempler på spørgsmål:

Børnetilskud - hvilke beløb efter 1. oktober?

Regler for opnåelse af særligt tilskud til el-varme i lejlighed?

Oplysning om mulighederne for at få pensionistbolig?

Giver sygesikringen tilskud til behandling hos en afspændingspædagog?

Bortfalder ungdomsydelsen i det tilfælde barnet fylder 18 år og stadig går i skole?

Hvordan beregnes arbejdsløshedsunderstøttelsens størrelse efter militærtjeneste?

Kan man søge om hjælp til indskud i lejlighed?

Interessen for kommunens udviklingsplaner, administration og aktiviteter afspejler sig også i en lang række spørgsmål. Her er nogle eksempler:

Hvilke planer har kommunen til HT (Hovedstadens trafikelskab) om udbygningen af trafiknettet i Lyngby-Tårnbæk kommune?

Er haveaffaldsafhentning med i den almindelige renovation?

Hvornår har kommunalbestyrelsen træffetid?

Hvor kan man se Københavns Amtskommunes vejplan?

Hvor kan man se akterne i sagen omkring lukning af Virumgade?

*Har **Lyngby-Taarbæk** kommune et bevilgningsnavn?*

*Hvilke planer har kommunen med den nyerhvervede bygning Ny **Lyngby** gård?*

Hvor kan man orientere sig om partiel byplan nr. 16?

*Hvilke licitationer har kommunen udbudt **inden** for det sidste halve år?*

Hovedparten af spørgsmålene til kommune-information løses ved det materia-

le, vi får tilsendt fra kommunens forvaltninger eller ved hjælp af læsesalens bogsamling, hvor især lovstofsamlingen er meget benyttet.

En særlig samfundsregistrant er under udarbejdelse, og det er intentionen, at denne registrant, som opbygges efter decimalklassesystemet, skal indeholde alle former for information om lokalsamfundet.

Registranten opbygges fortrinsvis ved, at lokalaviserne hver uge gennemgås minutøst for facts vedrørende foreninger, aktiviteter og alle former for kommunale anliggender i det hele taget.

Registranten er allerede af en vis størrelse, og vi har en klar fornemmelse af, at netop registranten på et senere tidspunkt, når den er tilstrækkelig udbygget, vil fungere som et af kommune-informations vigtigste arbejdsredskaber. I øjeblikket benyttes registranten i gennemsnit 1,5 gange dagligt.

Eksempler på spørgsmål besvaret ud fra registranten:

Adressen på den lokale Lion's Club?

Hvor ligger den ny svømmehal?

Hvem sidder som medlemmer af Lyngby menighedsråd?

Åbningstider for pædagogisk central?

Hvor findes der undervisning for udlændinge i dansk?

Hvem leder »Mølleåkkoret«?

Hvem har offentligt taget del i debatten omkring lokalplan .. . ?

Hvornår holder Lyngby kirke børnegudstjeneste?

Findes der en OOA lokalgruppe i kommunen?

Hvem henvender sig i kommune-information?

Det er helt tydeligt, at en stor del af kommune-informations besøgende hører til bibliotekets faste gæster, men på grund af den meget udadvendte PR-virksomhed i forbindelse med åbningen, har vi samtidig kunnet konstatere, at mange ikke biblioteksvante borgere har fundet vej til biblioteket.

Selv om vi ikke har foretaget nogen egentlig undersøgelse over de borgere som henvender sig i kommune-information, er det alligevel muligt at arbejde sig frem til et umiddelbart indtryk af publikums sociale og aldersmæssige fordeling ud fra almindelig observations-teknik - det som man inden for den sociologiske metodik kalder for direkte og ustruktureret observation, hvis det kan forsvare vore iagttagelser, som ikke er forsøgt verificeret.

Vore observationer tegner følgende billede:

Pensionisterne hører til en af de store grupper som henvender sig, og det er først og fremmest med sociale spørgsmål.

Men herudover er det folk i aldersgruppen 20-40 år som kommer. Hovedparten af henvedelserne fordeler sig på to områder: sociale spørgsmål og spørgsmål, der vedrører kommunens udviklingsplaner (lokalplaner, trafikanalyser m.v.).

Det er karakteristisk at borgere som henvender sig med spørgsmål om lokalplaner m.v. er folk med en højere uddannelse og ofte personer, som arbejder i lokalgrupper eller som erhvervsmæssigt er interesseret i kommunens dispositioner.

De borgere som henvender sig med sociale spørgsmål har en noget bredere

social fordeling - men generelt må vi nok konstatere, at det er borgere fra de bedre sociale lag som først og fremmest benytter sig af kommune-informations tilbud. Et forhold som vi gerne skulle ændre ved bl. a. PR-arbejde af opsøgende karakter.

Borgere som henvender sig i kommune-information ønsker ofte at være anonyme, hvilket ikke altid er særlig praktisk - specielt ikke, når der først skal indhentes information fra forvaltningen, da der i de tilfælde godt kan gå en dag eller to inden den nødvendige information ligger i kommune-information. I de tilfælde må borgeren så påny kontakte kommune-information, hvilket der normalt også er forståelse for.

Offentlig information i perspektiv

At der er interesse for Lyngby-Taarbæk kommunes initiativ også i andre kommuner, afspejler sig i de mange henvedelser kommune-information siden åbningen har haft, især fra biblioteksfolk, men også en del kommunalfolk har indhentet information om kommune-informations succesfulde virksomhed.

Her har naturligvis også betænkningen om kommunalt nærdemokrati spillet en afgørende rolle, idet den direkte peger på bibliotekerne som velegnede til at formidle information. Dels fordi bibliotekarere er uddannet til at arbejde med formidling af information, dels fordi bibliotekerne er institutioner, der i lokalsamfundet har den bredeste kontaktflade til lokalsamfundet, foruden at bibliotekerne betragtes som neutrale institutioner med lang åbningstid, hvilket åbner mulighed for at næsten alle har mulighed for at kontakte bibliotekerne.

I tidsskriftet »Danske Kommuner«, nr. 26, 1977, udtaler indenrigsminister

Egon Jensen, at han er skuffet over den manglende debat, der har været omkring betænkningen, da den netop peger på flere uudnyttede muligheder for nærdemokratiske foranstaltninger.

I det samme nummer af »Danske Kommuner« foretager lektor Karl Henrik Bentzon, Institut for Samfundsfag, Københavns Universitet, en analyse af den store kommunalpolitiske undersøgelse fra 1974, hvor han bl. a. kommer til det resultat, at to tredjedele af de kommunalt folkevalgte mener, at nærdemokratiet er vel skøttet - og ca. 43 pct. mener, at borgernes interesse for kommunal information er utilstrækkelig. Dette tolker lektor Karl Henrik Bentzon på følgende måde: »Der er en tendens til, at kommunalpolitikere i højere grad giver borgerne selv fremfor kommune, foreninger og medier skylden for borgernes eventuelle for ringe viden om kommunalpolitiske forhold«. (»Danske Kommuner«, nr. 26, 1977, s. 34). - Dette må overraske, men denne tilsyneladende manglende interesse for kommunal information blandt borgerne kan eventuelt begrundes i, at informationsmængden virker uoverskuelig og vanskeligt tilgængelig bl. a. på grund af kommunernes størrelse og samfundets kompleksitet i det hele taget.

Kommune-information i Lyngby beviser faktisk, at der er større behov og interesse hos borgerne i det øjeblik, der findes en institution, som kan formidle den informationsmængde borgerne har behov for på et givet tidspunkt.

Den franske samfundsforsker og forfatter Jean-Louis Servan-Schreiber har bl. a. udtalt, at problemet ved informationsformidlingen er, »at vi får for meget information for ofte, og vi ikke har tid til at ordne al denne information i

vore sind«. (Berlingske Tidendes kronik de 30.12.1973).

Massemedierne er de vigtigste informationskanaler for nyhedsinformation. På lokalt plan drejer det sig især om medier som lokalpresse, lokalradio og særlige informationsaviser eller pjecer. Gennem disse kanaler har borgerne mulighed for at orientere sig om kommunale anliggender m.v. Men hvilke muligheder har borgerne for at opbevare informationsmængden på en brugbar måde, således at de i takt med behov kan selekttere den rette information ud af mængden? At indkredse »situationsinformation« kræver systemer eller redskaber som til hver en tid kan give borgeren den rette og nødvendige information. Derfor må bibliotekerne spille en afgørende rolle i informationsformidlingen, idet bibliotekerne arbejder med et system, som gør det muligt at opfylde individuelle informationsbehov.

Omtrent samtidig med betænkningen »Kommunalt nærdemokrati«, udkom en betænkning omhandlende statslig information om love m.v. Udvalget bag denne betænkning inddrager også bibliotekerne i informationsformidlingen: »... bibliotekernes rolle ved information om love m.v. er meget betydningsfuld, og at mulighederne for en udbygning af bibliotekernes medvirken i informationsarbejdet og for fastlæggelse af nærmere samarbejdslinier mellem biblioteksvæsenet og - navnlig - statens informationskontor bør overvejes nærmere«. (Betænkning 787, side 50). Og betænkningen siger videre, at det vil være hensigtsmæssigt at nedsætte en kontaktgruppe mellem biblioteksvæsenet og statens informationskontor, som kan koordinere eller anviser veje til en koordinering af en samlet informationsformidling. Denne udfordring bør snarest følges op.

Kilder:

Betænkning 798: Kommunalt nærdemokrati, 1977.

Betænkning 787: Udvidet statslig information om love m.v., 1977.

Jean-Louis Servan-Schreiber: Informationsforurening. (Berlingske Tidendes kronik den 30.12. 1973).

Danske Kommuner, nr. 26, 1977.

